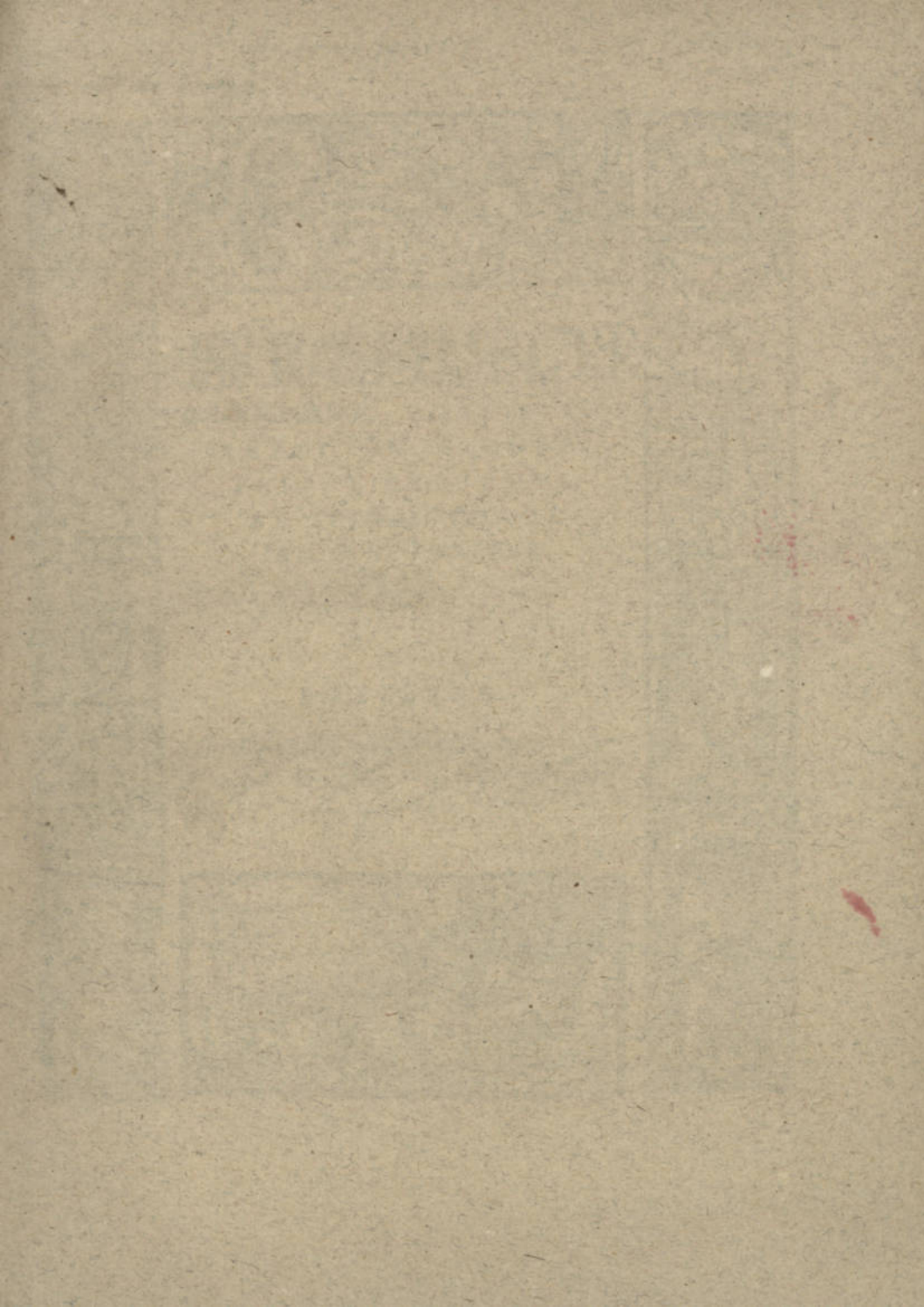
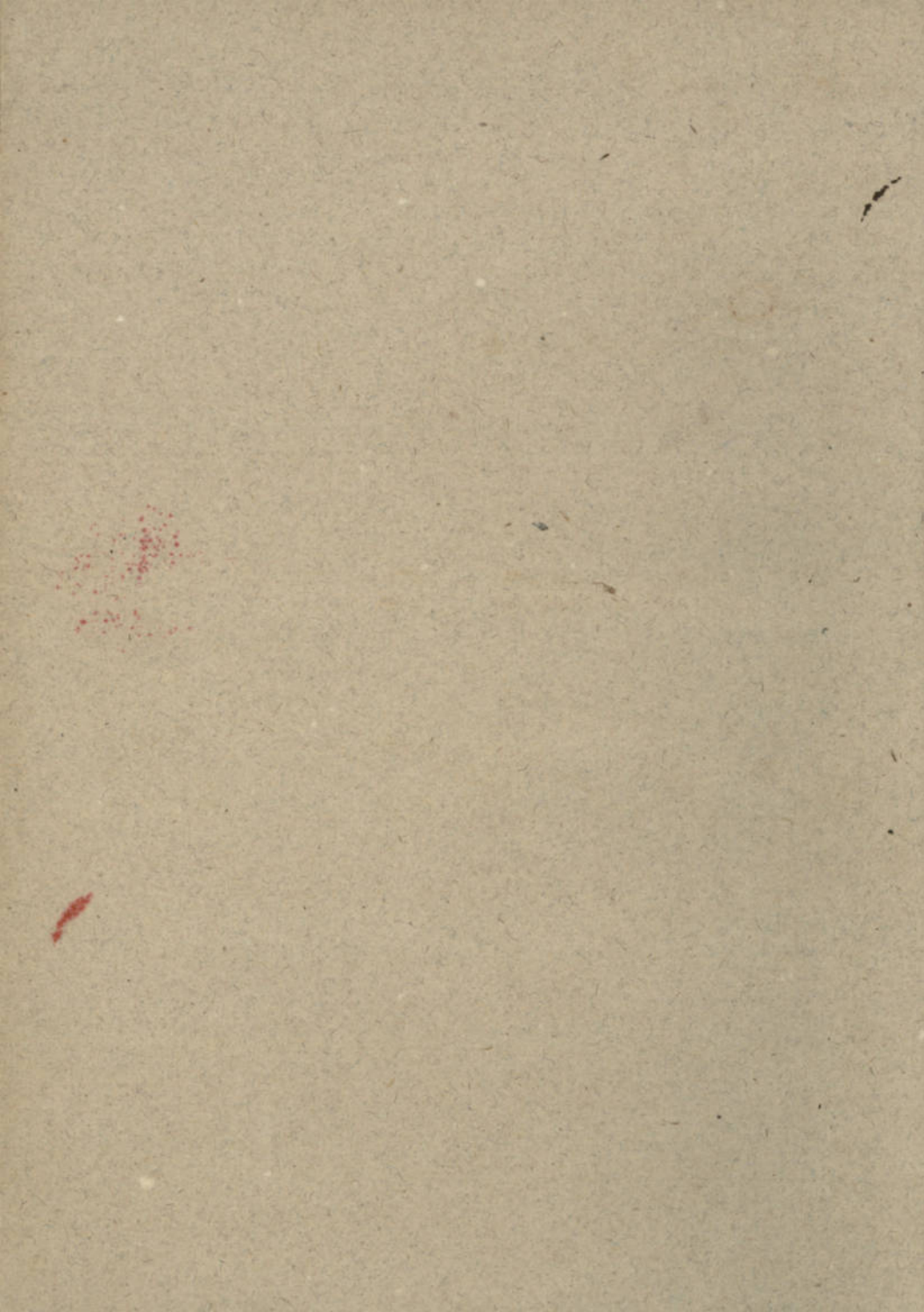

B, 11-6

HS

62

Coinbra 1571 Antonio Soares Non p̄ Sibetur
do Coll. da Coimbr.

am

HERROR

GLORIOSI, POETAE LAV
REATI DE GEOGRA-
PHIA LIBER VNVS,
AB IPSO AVTHORE
IAM RECOGNITVS.

non prohibetur 1629

211,6

BASILEAE.

*iste liber no phibet societati
si aut unquam inueniant, no
legat usq que emerent.*

CLARISSIMO

POLONIAE BARONI, D. IOAN-
NI A' LASKO, DECANO ET
Administratori Gnezneñ. &c.

MDCCCLVI 6. D.

INTER DISCIPLINAS LIBE-
rales, quæ circa controuersiam plurimum adse-
runt utilitatis uitæ mortalium, ornatissime uir,
mea quidem sententia præcipuus locus debetur
Geographiæ, non tantum ob id, quod absq; hac
cæca est omnis ueterum authorum lectio, surda
rerum costarum narratio, uerum etiam quod in
publicis consultationibus, in que dirimendis controuersijs, quoties de
ditionis finibus ambigunt principes, uel fideli consilio, uel æquo iudicio
iuuat ciuitatem. Nihil secius interim & in priuatis actionibus pluri-
mum adferens & commoditatis, & uoluptatis. Eoque præscis illis
cæteræ disciplinæ disci solent, hæc etiam edisci: idq; protinus à teneris,
ut aiunt, unguiculis. Hoc igitur operæ suscepi, partim quod uiderem
fâtaali quadam calamitate, pessum ire quicquid est liberalium disciplina-
rum: partim quod hæc ars sic est à superioribus prodita, ut uel difficul-
tate uulgus deterreant, uel rerum confusione, lectorem non institutum
huius disciplinæ principijs ita circumagant, ut semper discat, perdiscat
nunquam, ne qui id interim loquar de ijs, qui tradiderunt, quod ipsi non
intelligerunt. Nam ut Ptolemæi Geographiæ, summum huius negotij
artificium

EPISTOLA DEDICATORIA.

artificium, non conuenit rudibus, ita multū erroris est in elenchis adiectis. Strabo Homericæ Philosophiæ admirator, ac diligens rerum omnium indagator, Chorographiam nobis uerius, quàm Geographiā tradidit. Ipsiꝯ Procli sphaera nimis concisa est, & ad horizonta Græciæ non absq; magna duorum circularum confusione descripta.

Ioannis autem à sacro busto (ut uocant) tractatus, in uniuersum quidem à me non reijcitur; quæ tamen de parallelis, ac climatibus scripsit, planè mutila sunt, ut in opere nostro demonstrabimus. Stephanus indicem descripsit, cui fidere multum non ausim. Et nominum mutatio apud eum multā inducit obscuritatem. Deniq; ex Plinio, Pomponioq; Mela, quid fructus feret, qui nō imbutus huius disciplinæ rudimentis accesserit? De Macrobio, cæterisq; similibus, non habeo pronuntiare quid sentiam, cū multi eorum, ut penè ueteres omnes, in terræ situ aberrarint. Quoniam autē iuxta Flaccū, cæpisse didimū factū est, quo plures ad huius disciplinæ studium accenderemus, uiam aperuimus, ac semitā compendiarīā commōstrauimus, quasiq; filum porreximus, quo citra errorem ex aliorū labyrinthis sese lector possit explicare. Et si pateris, ut aliquid gloriosius de me ipso prædicem, quanti arbitror hoc me uere posse dicere, sic in hoc libello me gessi, ut cædidus lector confessurus sit, me nec temere, nec sine fructu lectorum, hanc post tot egregios scriptores suscepisse prouinciam. Cæterū ut hoc quicquid est lucubratiunculæ tuo nomini dicarē IOANNES Lastanæ gentis, imò totius regni Poloniæ præcipuū decus, partim in causa fuit hortator, Magnus ille ~~ERRASSVS~~ ~~Kozrodaninus~~; quē ego uirum cū ipsius maxime merito, ut parētem coluerim semper, plurimiq; fecerim, tamē longe charior esse cepit, posteaq; animaduerti quanti tu illum faceres: Partim ut tuum de yderiū saltem hoc pacto lenirem: Partim, ut huic opusculo te uel iudicē præberes, uel protectorem. Postremo, ut inuētus tuo exēplo prouocata, libētius hasce disciplinas amplecteretur

A 2

quas omnes

*Da Livyaria da Mathematica do Coll. d'Elva
da Comp. de Jelu.*

EPISTOLA DEDICATORIA.

quas omnes tu ista etate, ista nobilitate, tanto studio, & amplexus es,
& absoluisi. Nimirum non incassum præluxit tibi Reuerend. in Chri-
sto Pater D. Ioannes à Lasco patruus tuus, Archiepiscopus totius re-
gni Poloniae, ac ipsius Victoriosissimi, Illustrissimique SIGIS-
MVNDI Regis oculus. Cuius Præsulis animi dotes cum re-
senser audimus, cum uitam eius innocentem, ac uere Christianam,
non multum desiderare uidemur ueterum Episcoporum exemplum,
nascentisq; Ecclesiae lumina. Sed laudum iam dudum sat est. Glarea-
num nosti, quàm ingenue dicat quæ animo sentit, minimeq; aliud
in pectore, aliud in lingua habeat. Vale literarum unicuique
decus ac præsidium. Basileæ ex Collegio no-
stro. Anno à natali Christi,
M. D. XXIX.

HENRICI GLA

REANI HELVETII, POETAE
LAVREATI DE GEOGRA-
PHIA LIBER,

DE GEOMETRIAE PRINCIPIS AD
SPHAERAE ASTRONOMICAE
notitiam necessarijs. CAPVT .I.

FIGURA EST QVAE TER-
mino, uel terminis clauditur. Termino, ut cir-
culus, Terminis, ut reliquae figurae.

Terminus est cuiusq; rei finis.

Figura plana est, cuius medium neq; sub-
sultat, neq; ab extremis egreditur.

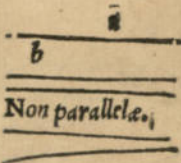
Circulus est figura plana, una quidem cir-
cunducta linea contenta, in cuius medio punctus est, à quo omnes rec-
tae lineae, ad circunductam lineam eiectae, sibi inuicem sunt aequales.

Circumferentia est linea, quae circulum continet, ad quam lineae re-
ctae, ac sibi inuicem aequales, educuntur. Haec autem est ambitus, et cir-
cuitus, curuaturaq; et nonnunquam, licet ἀκυρότης, circulus à La-
tinis dicitur. Graecis uero περιφέρεια.

Centrum circuli, est punctus ille, à quo omnes lineae rectae, ad am-
bitum circuli eiectae, inuicem sunt aequales.

Linea recta est, quae ex aequo sua puncta interiacet. Vel, breuissi-
ma à puncto ad punctum extensio, ut hic, a.

Lineae Parallelae aequae distantes sunt, ita, ut si in infinitum protra-
hantur, nunquam concurrant. Quales sunt quae sunt à rotis cur-
uum, ut hic, b.

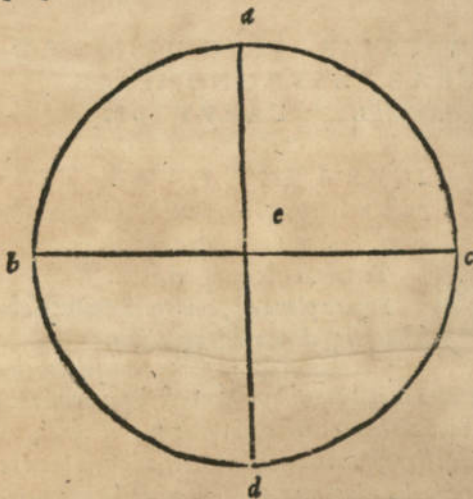

A 3

HEN. GLAREANI

Diameter circuli, est quævis linea recta per centrum circuli transiens, utrinque ad circumferentiam circuli pertingens. Hæc linea latine dimetiens dicitur.

Dimidius circulus est figura plana, diametro circuli, & medietate peripheriæ contenta.

Exemplum harum definitionum, a b c d e, tota superficies circuli est, a b d c circumferentia. b c, uel a d diameter. e, punctus, centrum circuli est. a b c dimidius circulus. e b, e a, e c, e d, lineæ à centro ductæ inuicem æquales.

a b e, quarta circuli pars, qui & quadrans dicitur.

Angulus fit ex duarum linearum mutuo contactu. Est enim figura particula, à lineæ contactu in amplitudinem surgens.

Angulus rectus est, qui ex linea super lineam cadente, & utrinque alteriussecus duos inuicem æquales angulos faciente, causatur.

Obtusus angulus est, qui recto maior. Acutus, qui recto minor.

Angulus rectilineus est, qui ex rectis lineis causatur; aut quem lineæ rectæ continent.

Exemplum

G E O G R A P H I A .

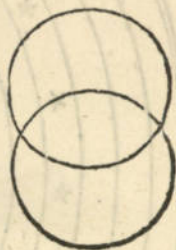
a b, et a d
 e, anguli re
 cti. b d e, an
 gulus obtu
 sus & recto
 maior. e d c
 angulus a
 cutus & re
 cto minor.

Angulus curvus, siue circularis est, quem linea curva, siue circula
 res causant, ut in sectione circularum fieri uidemus.

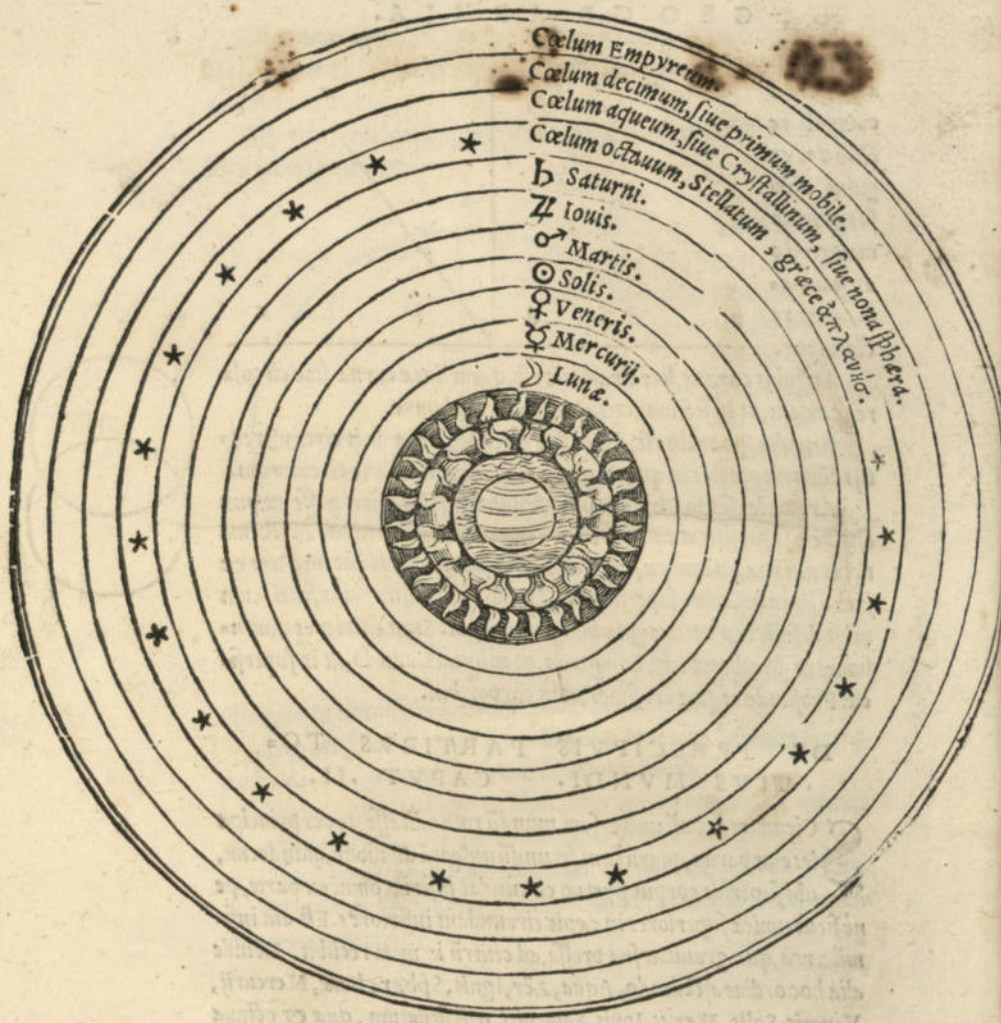
Angulus sphaeralis est, quem duo circuli sphaerae suis circumfere
 tijs continent, quales in quouis globo sunt ex intersectione circularum.

Aristoteles sexto Physicorum ostendit neq; lineam fieri posse ex pun
 ctis, neq; superficiem ex lineis, neq; corpus ex superficibus. Mathema
 tici tamen imaginantur ex fluxu puncti in longum, fieri lineam. Item ex
 fluxu lineae in latum, superficiem. Deniq; ex transitu superficiei, cum
 uelut desiderare ipsam imaginamur, fieri corpus. Sunt enim tres dimen
 siones in Mathematicis, Longitudo, ut in linea: Latitudo, ut in superfi
 cie: Profunditas, siue crassities, ut in corporibus.

DE PRAECIPVIS PARTIBVS TO
 TIVS MVNDI. CAPVT .II.

Sciendum primū uniuersum mundū rotundū esse, ac oēs princip
 les eius partes, quarū sunt secundū uulgatā diuisionē, quindecim,
 ubi superius corpus ppetuo circumdat inferius omni ex parte, pe
 nē sicut tunica superiores in capis circumdat inferiores. Est autē infi
 mū terra, quae grauitate sua pressa, ad centrū in mota recūbit. Deinde
 alia hoc ordine ascēdendo, Aqua, Aer, Ignis, Sphæra lunæ, Mercurij,
 Veneris, Solis, Martis, Iouis, Saturni, Caelū stellatum, quae & octaua
 sphaera dicitur.

Sphæra dicitur, & ἀπλανής à Græcis. In ea sunt omnes stellæ, exceptis septem Planetis. Nona sphæra, quæ stellis omnibus caret. Decima quæ et primum mobile, & ipsa usq; stellis est. Undecima, quod cœlum Empyreum à Theologis nominatur. Totus itaq; mundus ex quatuor elementis est parte corruptibili, et undecim cœlis parte incorruptibili. Est autem hæc diuisio secundum substantiam.

DE MOTIBVS CORPORVM TO-
TIVS VNIVERSI. CAP. III.

OMne corpus mouetur uel sursum, ut leuia, Ignis atq; Aër: Vel deorsum, ut grauia, terra & aqua: Vel secundum circumulum, ut cœlestia corpora. Motus sursum uocatur motus à medio, id est, centro terræ. Motus deorsum, ad medium: quia ad centrū terræ. Motus circularis autem dicitur motus circa medium, id est, centrum. Motus igitur sursum & deorsum non in infinitum sunt, sed usq; ad sphæram lunæ, ac centrum terræ. Ergo antipodes non minus, quam nos, ad centrum terræ natura tendunt. Recte quoque à Poëta dictum est: Cœlum undiq; sursum.

Decima sphæra, quæ & primum mobile, unico mouetur motu, ab oriente in occidentem, super polos mundi, & æquinoctialem. Hic motus omnium notissimus est, circumulumq; totum absoluit intra. 24. horas. Hic etiam omnia corpora inferiora secum rapit. Quanto igitur corpora ab ea sphæra plus distant, tanto tardius mouentur eo motu, quod potissimum apparet in luna. Hæc enim intra. 28. ferme dies totam circuitiōnem perdit, quod motum eius sphære assequi non potest. Porrò hic motus simplex est, & uniformis, & regularis.

Sequitur nona sphæra, quæ duos habet motus. Vnum superioris sphære, de quo iam dictum est. Alterum ex se, et ex sua natura, ab occasu ad ortum super eclipticam lineam, & polos zodiaci. Multi illum uocant, motum defectiōnis, propterea, quod omnes inferiores sphære

B deficiunt

deficiunt à perfectione primi mobilis.

Octava sphaera tribus mouetur motibus, decimæ sphaera, non sphaera, & suo proprio motu, qui est à Septentrione in Meridiem, superq; principia Arietis & Libræ. Et uocatur motus trepidationis. Hanc sphaeram omnis antiquitas credidit primam esse, nec aliam super eam. Verum Neoterici duas alias inuenerunt, persuasi rationibus quibusdam, quas non piguit adscribere, ut si quid utilitatis ex ijs haberi possit, non desint studiosis. Itaq; notandum, quod omne corpus, uel est simplex, ut quatuor elementa & coelum; Vel mixtum, ut alia omnia. Item per se mouetur, quod ab interna natura habet, cur sic moueatur, ut lapis deorsum. Per accidens uero, quod ab externo aliquo mouetur, ut lapis sursum per iacentis uim mouetur.

Sunt autem hypotheses, siue à Phisicis postulata.

Cuiusuis corporis simplicis unicus est motus per se. Item, Omne corpus, quod pluribus mouetur motibus, unum per se habet, alios per accidens. Item superior sphaera mouet inferiorem, non aut contra.

Item, stelle mouentur ad motum sphaerae, quemadmodum clavus ad motum rotæ. Est enim stella densior sui orbis pars, ait Aristoteles libro secundo de caelo & mundo. Experimento autem constat, octauam sphaeram tribus moueri motibus, Necesse igitur est duo supra eam esse corpora. Et quamuis ea uisui subiecta non sint, rationibus tamen efficacibus illic esse demonstrantur. Sunt autem hi tres motus, primus, decimæ sphaerae, secundus nonæ, tertius octauæ, ab septentrione in meridiem, super principia Arietis & Libræ, ut iam dictum est. At hæc pluribus, quam oportuit egimus, potissimum tamen hæc de causa, quod postea in circularum descriptionibus, motus primi mobilis frequens introducit. Cuius uero sphaera sit, certo definire, nostrum negotium ut non multū iuuat, ita haud magnopere impedit etiam si ignoretur. Idem sentio de longa ac operosa tractatione Planetarum, ac eorū motu, qui prope quæ ad hanc nostram scientiam nõ exigantur. Geographus enim ab
Astrologo

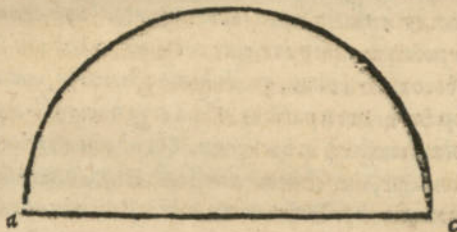
Astrologo excussa, ac recte demonstrata, tanquam hypotheses accipit. Qua de re oppido quam pulchre ac copiose Strabo lib. 2. disseruit. Sat erit nobis, qui epitomen scribimus, de sphaera rudimentis iuuentutem admonuisse, ac qua poterimus facilitate duxisse. Debent itaq; eius rei nouitij auditores, perpetuo in memoria habere quatuor mundi plagas, orientem occidentemq; solem, Meridiem & Septentrionem, ut quorum quaeuis regio uergat, intelligant.

QVID SPHAERA, AXIS, POLI,
quae polorum nomina. CAP. IIII.

Sphaera est (ut ait Euclides libro xi. Elementorum) quando semicirculi manente dimetente, circumductus semicirculus in seipsum rursus reuoluitur, unde incoepit circū assumpta figura. Haec definitio causalis est, et imaginaria, ut pleraq; sunt Mathematicorū. Imaginantur enim Mathematici, ex infinitis superficiebus fieri corpus.

b

Exemplum. Sit semicirculus a b c. eius dimetens immobilis, a c. quod si circū agatur semicirculus ille, sphaeram fieri intelligimus.

Theodosius autem in libro de sphaera ita ait: Sphaera est solida & corporea figura, una quidem conuexa superficie conata, in cuius medio punctus est, à quo omnes rectae lineae, ad circumferentiameductae, inuicem sunt aequales. Et haec definitio propria est, naturam sphaerae ad animum exprimens.

Axis sphaerae, est linea recta, per centrū sphaerae acta, circumferentiae ambas

B z tie ambas

titæ ambas extremitates attingens, circa quam sphaera uoluitur, quemadmodum rota circa axem.

Poli, qui & cardines & uertices dicuntur, sunt puncta axem terminantia. Omnis enim linea duobus finitur punctis. Poli itaq; duo sunt. Alter qui nobis in Europa, & maiore parte Asia habitantibus, perpetuo apparet. Hic & Arcticus dicitur, & Borealis, & Aquilonicus, ac septentrionalis. Alter oppositus huic, qui Antarcticus dicitur, & Noticus, siue meridionalis. Is à nobis nunquam uidetur, sed ab antipodiabus, quos esse, certo constat.

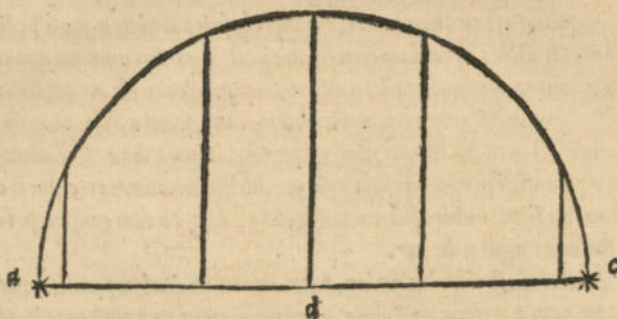
QVO PACTO SPHAERA DIVIDATUR, quid recta, quid obliqua sphaera. CA. V.

SI, ut supra diximus, sphaera in aetherea, & elementorum corpora diuidi intelligitur, erit secundum substantiam diuisio. Quemadmodum si animal in hominem, equum, leonem, reliquasq; eius species diuidas. Altera uero eius diuisio est secundum accidens, in rectam & obliquam. Sphaera recta est, quando uterq; polus in horizonte conspicitur, & equator supra caput apparet. Sphaera obliqua est, dum alter polorum uisui patet, alter occultitur, ut nobis in Europa degentibus. Vbi considerandum, quod ubicunq; homo sit, medium caeli illi semper apparere ceteris paribus. Dum ergo homo sub equatore est, utrunq; polum conspicit in horizonte. Sin ab equatore cedit, alter polus abscondatur, alter eleuetur necesse est. Et quantum ab equatore discedatur, tanta erit polorum uariatio. Hinc est dictum apud Geographos, tantam esse poli ab horizonte eleuationem, quantum punctus uerticis (quem zenith uocant) ab equatore semotus fuerit. Exemplum sphaerae rectae. $a b c$, media sphaera & recta. $b d$, equatoris dimidietas. $a c$, poli in horizonte. $a d c$, axis sphaerae, siue rectus horizon.

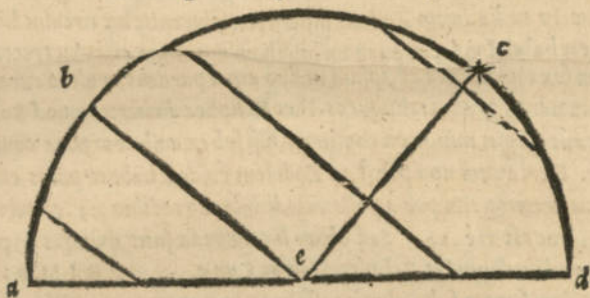
Exemplum sphaerae obliquae, $a b c d$, media sphaera & obliqua. $b e$, dimidium equatoris. c , polus. $c e$, dimidius axis. $a e d$, horizon obliquus, ut est in nostra sphaera.

Sphæaræ rectæ exemplum.

b

Exemplum sphæaræ obliquæ.

DE DECEM CIRCVLIS QVOS IN
Cælo Astrologi imaginantur. CAP. VI.

Circuli in sphæra sunt duplices. Alij sunt maiores, qui sphæram in duo æqua diuidunt. Alij sunt minores, qui nõ in duo æqua, sed in maius & minus sphæram secernunt. Circulorum maiorum sunt sex, Aequator, Zodiacus, Colurus æquinoctiorum, Colurus solstitia-

B 3

solstitia-

HEN. GLAREANI

solstitiorum, Meridianus, & Horizon. Minorum circularum sunt quatuor, Arcticus, Antarcticus, Tropicus Cancrī, & Tropicus Caprī corni. Sunt ergo decem in uniuersum

Aequator est circulus maior, omniuaq; suis partibus aequē à polis distans. Sic dicitur, quoniam cum sol in eo est, nox diei omnino aequatur & contra, dies nocti. Alio nomine Aequinoctialis & Aequidialis dicitur. Contingit autem equinoctiū bis in anno, semel mense Martio, in principio Arietis iterum mense septembri initio Libræ. Est autem eum equinoctiū per uniuersum orbem. Intelligitur autem circulus hic caelum melium ambire sua circumferentia, atq; ob eam causam primæ spheræ cingulus dicitur.

Zodiacus est circulus maior, Aequatorem in duobus punctis, quæ sunt principia Arietis & Libræ, dirimens, cuius una medietas ad Septentrionē, altera uero ad Austrum uergit. Latini eum signiferum uocant. In media autem Zodiaci superficie (solus enim hic circulus latitudinem habet duodecim partium, qualium uniuersus circulus trecentarum sexaginta) linea est, ipsum in duo aequa parties, et utro citroq; sex latitudinis gradus relinquens. Hæc Ecliptica dicitur: eò quod Solis Lunæue eclipses nunquam contingat, nisi sub ea ambo corpora consistant. Fieri autem non potest, ut Zodiacus eosdem habeat polos cum Aequatore, ergo eius poli à polis mundi distant gradibus .23. & minutis .11. hoc est serè .23. Sed obiter hic notandæ sunt quinque hypotheses ad intelligendas Eclipses, Solis ac Lunæ. **PRIMA.**

Solem semper sub Ecliptica esse lineam, non etiam cæteros Planetas.

SECUNDA.

Lunam non habere per se lumen, sed à Sole accipere.

TERTIA.

Terram esse longe maiorem Luna.

QUARTA.

Non fieri Eclipsim, nisi secus lunæ diametrum.

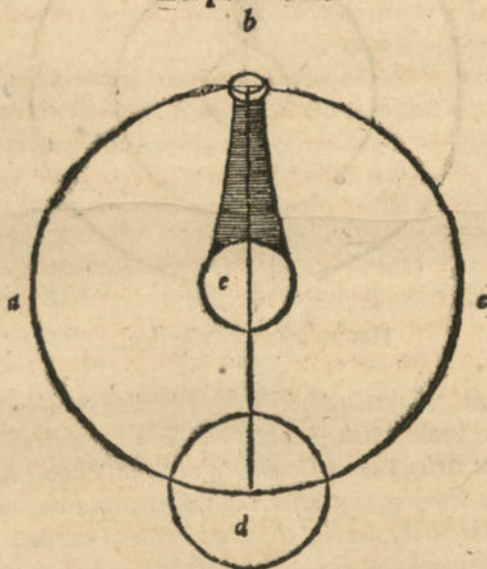
Quinta

QVINTA.

Lunæ corpus densum esse & minime translucentum.
 Est igitur Eclipsis solis, quando Luna inter terram Solemque secundum
 diametrum locatur. Lunæ uero Eclipsis est, quando terra inter So-
 lem Lunamque secundum diametrum ponitur.

a b c d, linea ecliptica. e, terra. b d, diametrus, per centra-
 trium corporum means. d, Sol. b, Luna. umbra, e b.

Eclipsis Lunæ.

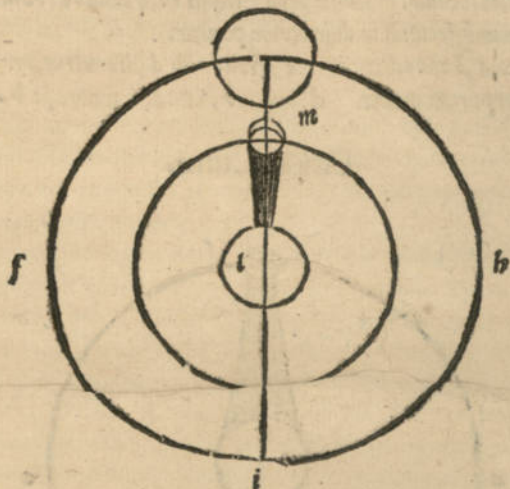
Eclipsis Lunæ potest esse uniuersalis, Solis uero minime.

HEN. GLAREANI

Eclipsis Solis.

f g h i . Solis sphaera sub ecliptica, m, luna, l, terra, umbra, m, l.

g

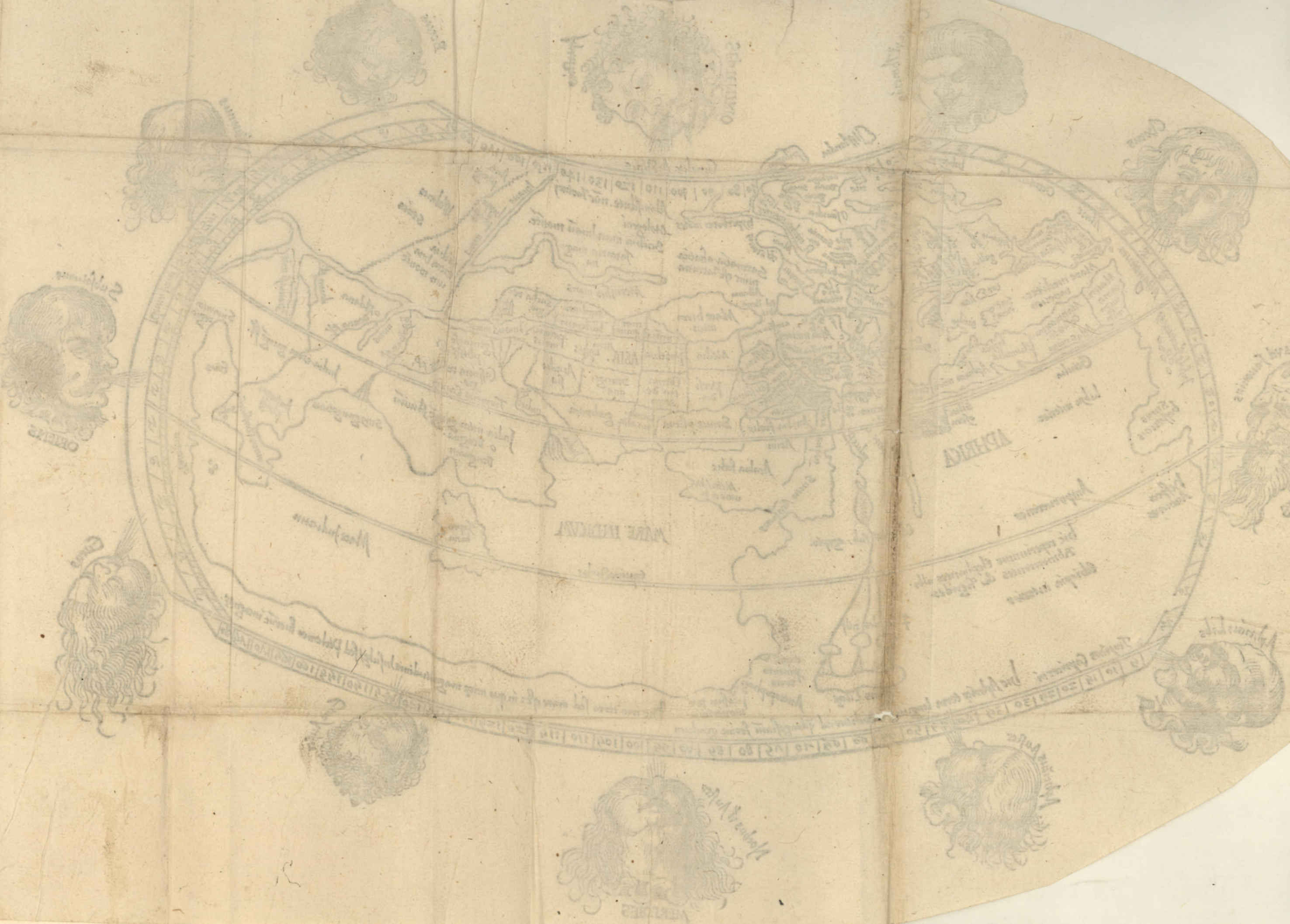
Hæc hæctenus de Eclipsis.

Cæterum Zodiacus in duodecim signa diuiditur: quorum sex sunt
arctica, siue septentrionalia, Sex item antarctica, siue australia. Arcti-
ca sunt hæc, Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo. Australia
hæc, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces.

Coluri in sphaera, duo sunt circuli maiores, q ad angulos rectos
sphaerales se intersecant, diuiduntq; quadrantes zodiaci et æquatoris.
Sic dicti, quod Græci $\kappa\omicron\lambda\delta\epsilon\zeta$ mutila uocant et imperfecta, quæ admo-
dum sunt coluri in cælo. Apparent enim dimidiati supra horizontem.

Colurus solstitiorum, est circulus maior per principia Cancræ, &
Capricorni,

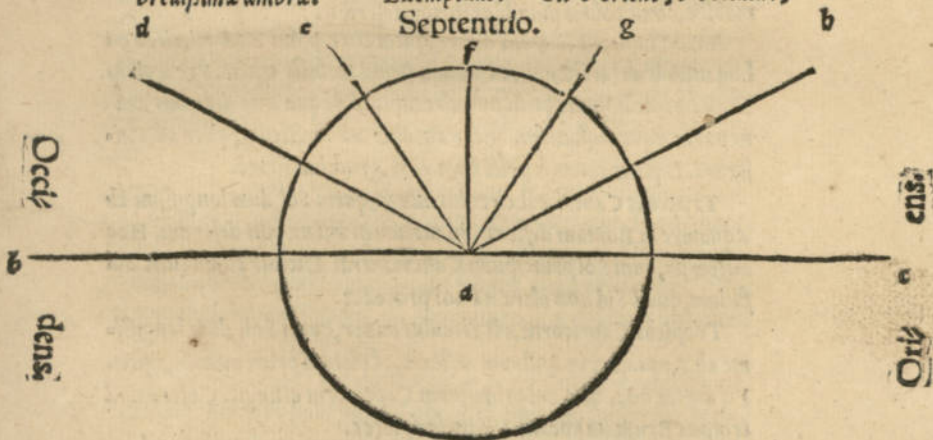
GEOGRAPHIA.

Capricorni, per polos Eclipticæ, pariter & polos mundi transiens.
Hic & declinationum circulus dicitur.

Colurus æquinoctiorum iudem circulus maior est, per principia
Ariens & Libræ, pariter ac polos mundi transiens.

Meridianus est circulus maior, per punctum uerticis et polos mun-
di transiens. Est autem punctus uerticis, qui recte supra rem ipsam po-
nitur, uelut in perpendicularo uidemus. Hic etiam zenith uulgo dicitur,
ac oppositus ei punctus Nadir. Nos non incommode (opinor) punctum
pedum appellare possimus.

Linea meridiana autem sic inuenitur: In planum cum Horizonte
æque iacentem circulum pinge, stilumq; e medio ad perpendicularum eri-
ge, qui umbram in circuli planiciem iaciat. Porro tum consideranda
est ascendens solis & occidentis umbra à stilo facta. Nam ubi ea bre-
uissima fuerit, scias Meridianum deducendum esse à stilo in extremum
breuissimæ umbræ. Exemplum: Sit c oriens, b occidentis,

Meridies.

a stilus erectus. umbra ab oriente in occidentem iacta maxima, a b.
breuior a d, & adhuc breuior a e, breuissima aut a f in septentrio-
nem iacta. Nam sequentes umbræ in ortum a g, a h, & a c, ita crea-
sunt ordine, ut priores decreuerunt. Est igitur a f linea meridiana.

HEN. GLAREANI

In horologijs nostræ ætatis, lingula illa tremula, quæ circumvolvitur, lineam meridianam ostendit, quanquã non profus ad amussimã. Neq; enim eodem meridiano nobiscum, invenitur lapis ille, sed aliquanto magis orientali. Ac eius auriculæ Septentrionem, tinctæ maganete, qui in ijs regionibus reperitur.

Horizon, quem finitorem quoq; dicunt, est circulus maior, superius hemisphærium ab inferiore diuidens. Estq; is, in quem sub dio consistentium, circumducentiumq; oculos, videtur obtutus deficere, qui et partem cœli usam, à non usã dirimit. Diversarum autem regionum uarius est horizon, & omnium horizontium capitũ uertex, polus dicitur. Nam tale punctum omniquaque ab finitore, atq; ipso horizonte æque distat. Hactenus de circulis maioribus.

Arcticus, circulus minor est, quem polus Zodiaci ad motum primi mobilis, circa polum mundi arcticum describit.

Antarcticus, est circulus minor, quem alter polus Zodiaci, circa polum mundi antarcticum, ad motum primi mobilis efficit. Per Polum Zodiaci intelligimus punctum ab ecliptica (de qua ante diximus) omni parte æque distantem. Est itaq; alter ad Arcticum, alter ad Austrum. Distant autem à polis mundi, 24. gradibus ferme.

Tropicus Cancrĩ, est circulus minor, quem Sol, dum longissime ab æquatore in Boream deflexit, ad motum primi mobilis describit. Hoc autem fit, dum Sol principium Cancrĩ intrat. Dicitur etiam tunc Solstitium, quod Sol non ultra ad nos procedat.

Tropicus Capricorni, est circulus minor, quem Sol, dum longissime ab æquatore in Austrum deflexit, ad motum primi mobilis, efficit. Fit autem hoc, cum Sol principium Capricorni attingat. Ceterum id tempus Brumam uocant Latini scriptores.

Declinatio Solis est, dum ab æquatore ad Tropicos Sol discedit. Arcus uero Coluri, interceptus à Tropico & æquatore, distantiam eius habet.

eius habet, quæ est. 24. graduum ferme. Tantum enim etiam Tropici ab Aequatore distant, & poli Zodiaci à polis mundi, ut iam dictū est.

Ascensio declinationi contrario modo intelligitur, dum Sol à Tropici Aequatori appropinquat, quanquam sensibile iudicium dicit Solem ascendere, dum ad Tropicum Cancrī descendit; descendere uero, dum à Cancro ad Aequatorem cedit, cum potius tamen ascendat.

DE COMPOSITIONE MATERIALIS
SPHAERAE, ATQVE INIBI DE
Circularum Theoria, CAP. VII.

Spharam materialem si quis componere uelit, hoc modo agat. Primum Coluros extruat, qui ad angulos rectos sphaeralesq; se intersectent. His, si ita uidebitur, axem aptet. Dein aequatorem cum ambobus Tropici, sed Aequatorem in medio, Tropicos ab Aequatore distantes. 23. gradibus, et 51. minutis, hoc est quod nunc toties diximus. 24. gradibus ferme. Sed notandum, primum circulis per quadrantes diuisis, ipsorum quidem quadrantū singulorū esse nonagenos gradus. Quare secundū eam theoriam, oportet reliqua spacia diuidere in circulis. Exempli gratia. Quadrans ita diuiditur, Primo in tres æquas partes. Et hæc deinde rursus in ternas alias. Deniq; hæc singulæ in ternas. Atq; ita in quouis quadrante. 50. gradus emergunt. His ita habitis, facile est reliqua uel demere, uel addere. Nam unica hac distantia seruata. 24. ferme graduum, spacia in sphaera facile noscuntur. Tot enim gradibus distant Tropici ab Aequatore, atq; Arctici à suis polis, et Zodiacus ab altero Tropico ad alterū ita ponitur, ut ecliptica ambobus contingat, scindat aut Aequatorem super Coluro æquinoctiorū, appropinquet uero polis super Coluro solstitiorum. Postremo Meridianus & Horizon aptentur secundum ipsorum descriptionem, & parata est Sphæra, quantum Geographico negotio usui est.

Integrum est res tota, aut rei pars, quæ sexagenaria diuisione non

C 2 prouenit.

provenit. Minutum est sexagesima pars integri. Secundum est sexagesima pars Minuti. Tertium, sexagesima pars Secundi: atq; ita deinceps secundum multitudinem unitate crescentem. Exemplum in circulis. Zodiacus diuiditur in .4. æquas portiones, quos quadrantes uocamus, Quadrans in tria signa, Signū in .30. gradus, Gradus in .60. minuta, Minutum in .60. secunda, Secundum in .60. tertia, & c.

Exemplum in tempore. Dies naturalis in .24. horas diuiditur. Hora in .60. minuta, Minutum in .60. secunda, Secundum in .60. tertia, & sic deinceps. Colligitur ergo quæ minuta præcedūt, esse integræ quæ uero sequuntur, esse partes integri.

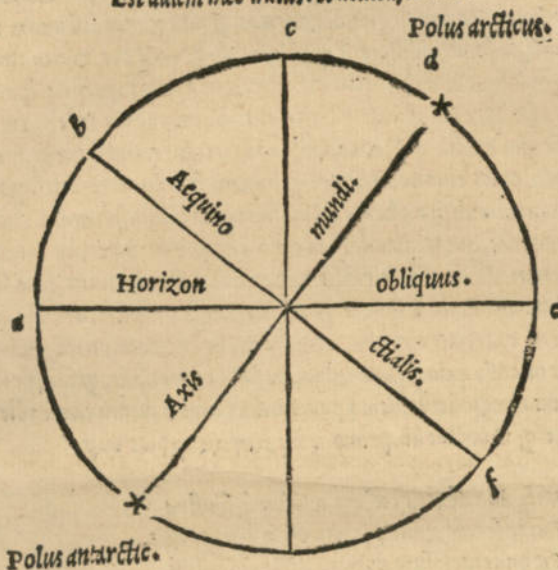
QVID PER ELEVATIONEM POLI INTELLIGATUR. CAP. VIII.

Porro firmis rationibus demonstratum est ab Astrologis, ubicūque locorum homo fuerit, mediū cœli illi semper apparere. Hoc autem animaduertendum, in singulis regionibus, singulos esse horizontes. Deniq; illud etiam operæpretium est notare, si homo sub æquatore fuerit, illi apparere utrūq; polum in horizonte. Sin ab æquatore cesserit polos uersus, alterum polorum eleuari, alterū deprimi, inuisibilemque reddi. Atq; ut res clarior sit, exemplo hoc demonstrandū est. Cede ab æquatore septentrionē uersus uno gradu, polus Arcticus uno gradu leuabitur, Antarcticus deprimetur, uerticis punctus, pedumque itidem uno gradu cedent. Item si ab æquatore, ad Tropicum usque Cancrici iueris, leuatus est polus Arcticus. 24. gradibus ferme, totidē Antarcticus depressus gradibus, tot etiam cedit punctus oppositus uerticali puncto, ac sic deinceps, donec sub ipsum polum concesseris. Quatuor itaque hæc puncta, magnam huic negotio lucem adferunt, quare diligenter consideranda sunt. Colligitur ex his, idem esse si dicas: polus noster .50. gradibus leuatur nobis, siue, polus noster ab horizonte .50. gradibus distat, siue, zenith nostrum ab æquatore .50. gradibus abest.

Est autem

GEOGRAPHIA

Est autem hæc huius rei demonstratio.

Sit Colurus nostro Meridiano iunctus, a b f. horizon a e. zenith eius c. æquator b f. polus mundi Arcticus, d. erit c e, quarta circuli pars, & b d similiter. Probatio. quia sunt quadrantes à polis ad suos circulos. Sunt autem quadrantes circulorum maiorum omnes æquales. Porro c d, cõmunis arcus est duorũ quadrantũ c e, et d b. Ipso igitur dempto, reliqua erunt æqualia, uidelicet b c, distantia zenith ab æquatore, & d e eleuatio poli supra horizonta. Probatio. Si ab æqualibus æqualia demas, remanentia erunt æqualia.

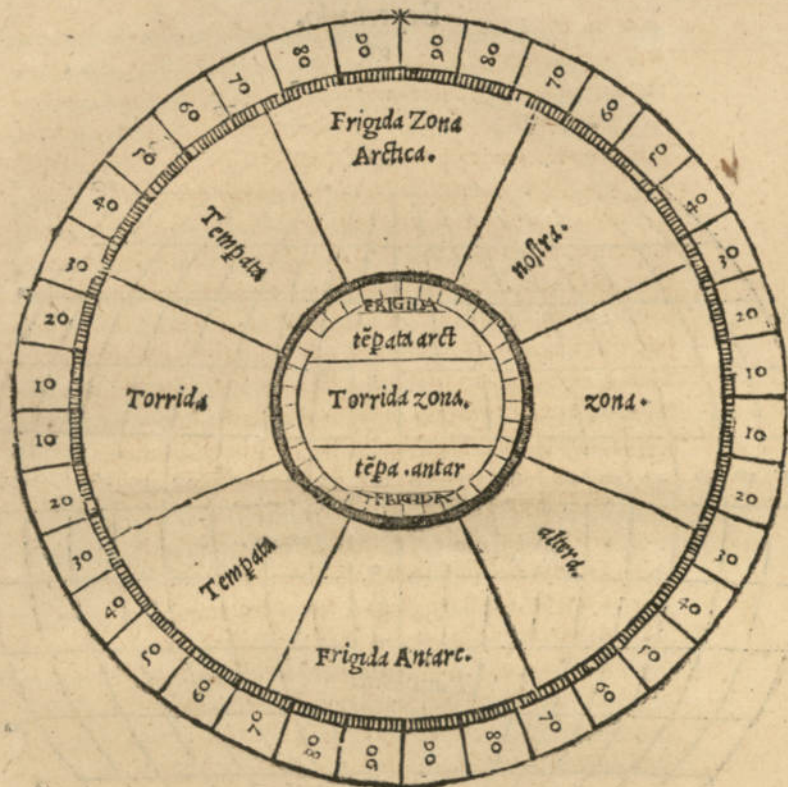
DE QVINQVE ZONIS. CAP. IX.

Zona est spatium de superficie cœli, ac eadem quidem proportionem terræ, inter duos circulos minores comprehensum. Sūt

autem circuli diuidentes zonas, quatuor, duo Tropici, Arcticus & Antarcticus. Porro Aequinoctialis non diuidit zonas, sed unam zonam mediam secat, uidelicet Torridam. Neq; uero per zonas circuli intelligendi sunt iam dicti quatuor: cum zonæ uox superficiæ spheræ imposita sit. Nec illi circuli in cælo latitudinem habere intelligantur, uno excepto zodiaco. Nec obstat, quod circulus etiam superficies est. Latitudo enim eius non cingere spheram, sed diuidere intelligitur, quanquam circuli peripheria etiam suo modo cingit spheram. Hic illud notandum, quemadmodum in cælo æquator est, ita etiam in terra, eodem modo de alijs circulis minoribus. Est enim terra, quæ subiecta est æquinoctiali. Est item quæ subiecta est Tropici, deniq; quæ subiecta est extremis circulis. Atq; ita etiam de zonis intelligendum. Nam ut in cælo quinque sunt zonæ, ita sua proportione, quinque in terra. Id nemo exquisitius, nemo paucioribus uerbis, nemo tam docte descripsit, atq; Ouidius lib. primo τῶν μεταμορφώσεων.

Utq; dno dextra cœlum, totidemq; sinistra
 Parte secant zonæ, quinta est ardentior illis,
 Sic onus inclusum numero distinxit eodem
 Cura dei, totidemq; plagæ tellure premuntur.
 Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu.
 Nix tegit alta duas, totidem inter utraq; locauit,
 Temperiemq; dedit, mixta cum frigore flamma.

Latitudo zonarum facile habetur, si quis sciat distantiam quinque circulorum. Nam, 24. ferme gradus totum negotium uersant.

*
DE PARALLELIS, AC GNOMONVM
RATIONE. CAP. X.

Duplices sunt in Sph.era paralleli. Alij enim distinguunt gradus latitudinum, & illi pinguntur in mappa, nonnunquā quibus gradibus.

HEN. GLAREANI

Septentrio.

90

80

70

60

50

40

30

20

10

0

Oriens.

Occidens.

10

20

30

40

50

60

70

80

90

100

110

120

130

140

150

160

170

180

Longitudo

regionum.

Latitudo

Paralleli.

10

20

30

40

50

60

70

80

90

Meridies.

his gradibus, nonnunquam denis distantes, numerando ab equatore polos uersus. Alij distinguunt differentias horarum dici artificialis. Nam quo magis ab equatore disceditur, tanto maior uariatio accidit horarum. Hi autem paralleli non pinguntur in mappulam, uerū marginibus adponuntur. Intelligentur tamen per totam terram ab oriente in occidentem. ac de his nunc tractabimus. Ut autem intelligatur qua ratione positi sint, hæc prænotanda duximus, Quod longitudo regionum sumitur ab ortu in occasum, Latitudo uero à septentrione in austrum. Porro latitudinem determinant paralleli, mensurant meridiani. Longitudinem uero distinguunt meridiani, mensurant paralleli. Cum autem omnes meridiani in polo conueniant, omnes sibi inuicem sunt æquales. Sunt enim maiores circuli. Paralleli uero, cum non habeant ubi concurrant (quippe sic non essent paralleli) necessum habent, ut alius alio sit maior, omnium uero maximus, equator. Et ipsi à meridianis in equalibus arcibus interfecantur: quorum arcuum proportio sciri non potest, nisi ex totius circuli proportionem ad maximum. Præterea notandum, sub equatore habitantibus, semper esse diem nocti æqualem, duodenarum uidelicet horarum. Cuius causa est, quod horizon eorum omnes parallelos, quos sol describit, medios secat, ad angulos rectos & sphaerales, æqualesq; arcus supra atq; infra horizonta relinquit. Verum quo magis ab equatore disceditur, tanto maiorem esse horarum uariationem, noctisq; & dici. Ergo ubi horarum uariatio est ab Aequatoris æqualitate uno quadrante, ibi aliquis nouus parallelus ab oriente in occidentem à Ptolemæo descriptus est, usq; in eum, qui per medium Hyberniæ, ubi propter sphaeræ præcipitem coarctationem, non quadrantibus proceditur, sed medietatibus, & paulo post totis horis. Est autem hæc subiecta descriptio ex Ptolemæi libro περι τῆς μεγάλης πραγµατίας

Amphicy sex.

20	$1\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	52. 10. minut.	$33\frac{1}{2}$	$70\frac{1}{2}$	$283\frac{1}{2}$	Per Rhēni ostiā	
19	$1\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	51. $\frac{1}{2}$ - 6	$31\frac{1}{2}$ $\frac{1}{12}$	$71\frac{1}{2}$ $\frac{1}{12}$	$229\frac{2}{3}$	Per Agrippinam Colon.	IX
18	$1\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	50 $\frac{1}{4}$	$29\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	$71\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	$210\frac{1}{3}$	Per mediam Alcorim.	
17	16	$\frac{1}{4}$	48. 32. minut.	$27\frac{1}{2}$	$67\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	$188\frac{1}{2}$ $\frac{1}{12}$	Per Borysthenis ostiā.	VIII
16	$15\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	46 r. minut.	$25\frac{1}{2}$	$64\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	$174\frac{1}{6}$	Per fontes Istri.	
15	$15\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	45. 1. minut.	$23\frac{1}{4}$	60	$157\frac{1}{2}$	Per mediam pontis Euxi.	VII
14	$15\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	43 $\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	$57\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	$144\frac{1}{2}$	Per Massiliam.	
13	15	$\frac{1}{4}$	40. 16. minut.	$18\frac{1}{4}$	$52\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	$117\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	Per Hellepontium.	VI
12	$14\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$38\frac{1}{2}$ $\frac{1}{12}$	$15\frac{1}{2}$	$47\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	$114\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	Per Smyrnam.	
11	$14\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	36	$12\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	$43\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	103 $\frac{1}{3}$	Per Rhodum.	V
10	$14\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	33. 18. minut.	10	$39\frac{1}{2}$ $\frac{1}{12}$	$93\frac{1}{2}$	Per mediā Phoenicēam.	
9	14	$\frac{1}{4}$	30. 22. minut.	$6\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	$37\frac{1}{12}$	83 $\frac{1}{4}$	Per inferiora Aegypti.	IIII
8	$13\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	27. 40. minut.	$3\frac{1}{2}$	$31\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	$74\frac{1}{6}$ $\frac{1}{2}$ al	Per Proteumida Thebai.	
7	$13\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	23. 11. mi. 20. sec	0	$27\frac{1}{2}$	$65\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	Per Sythen.	IIII
6	$13\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	20. 14. minut.	$3\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$	$22\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	$58\frac{1}{3}$	Per Napatos.	IIII
5	13	$\frac{1}{4}$	16. 27. minut.	$7\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$	$17\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	51	Per Metroen.	IIII
4	$12\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	12 $\frac{1}{2}$	12	$13\frac{1}{3}$	$44\frac{1}{3}$	Per Adulicum Sinum.	
3	$12\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{12}$	$16\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	$8\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$	$37\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	Per Aulicum Sinum.	I
2	$12\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	4 $\frac{1}{4}$	$21\frac{1}{3}$	$4\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$	32	Per Tapyrobanch.	
1	12	$\frac{1}{4}$	0	$27\frac{1}{2}$	0	$27\frac{1}{2}$	Per mediam Africam.	

Affluas. Aequinoctialis. Hyberna.

Гномоніум амбръ.

Tropicus
Cancr.

Aequator

Numerus parallelorū.		Horæ cum partibus.		Elevatio poli, siue elongatio parallelorum ab Aequatore.		Loca per quæ scribuntur paralleli.		Climata.	
39	Medius annus.	90	90	90					
38	Menfes. 5.	84	75	60	Gradus Tropici ex utraq; parte	Per mare glaciale.			XIX
37	Menfes. 4.	78 $\frac{1}{2}$	60	45	puncti maximæ elevationis sunt	Per mare glaciale			XVIII
36	Menfes. 3.	73 $\frac{1}{2}$	30	30	parabola: a latitudi.	Per Philippos.			XVII
35	Menfes. 2.	69 $\frac{1}{2}$	15			Per mediam Islandiam			
34	Menfis. 1.	67 $\frac{1}{2}$				Per Gothiam.			
33	24	66 $\frac{1}{2}$			Periclon primus lumbas circumducens	Per Gothiam.			
32	23	66			(num.	Per Gothiam.			XVI
31	22	65 $\frac{1}{2}$				Per extrema Scythiæ.			XV
30	21	64 $\frac{1}{2}$				Per Scythiam.			XIV
29	20	63				Per Thylem.			XIII
28	19 $\frac{1}{2}$	62				Per Ebudæ insulas.			
27	19	61				Per Septem. Hyberniæ			XII
26	18 $\frac{1}{2}$	59 $\frac{1}{2}$				Per mediam Hyberniam			
25	18	58				Per australes p. r. Hyb.			XI
24	17 $\frac{1}{4}$	57				Per Camolodunam Brit.			
23	17 $\frac{1}{2}$	56				Per mediam Britanniam.			X
22	17 $\frac{1}{4}$	55				Per Bulem Britanniam.			
21	17	54.1 minut.				Per Tanais ostiâ.			

Pericy Septem. Hæroicy nignit 9 Sex.

Polaris *
Arcticus.
Circulus
Arcticus.

HEN. GLAREANI

In hac figura primus ordo significat numerum parallelorū. Sunt enim. 10 in uniuersum. In secundo ordine posite sunt horæ cum partibus. Deuenitur autem ab. 12. horis ad medium annū. Porro tertius ordo declarat, quot gradibus quiuis parallelus ab æquatore distet, donec ad nonagesimū usq; gradum peruentum fuerit. Deinde sequuntur tres ordines pro umbrarum in Gnomonibus ratione, quorum primus æstiuam umbram explicat, Secundus æquinoctialis, Tertius hybernā, usq; ad. 25. parallelum. Nam ultra deficiunt rationes umbrarum, propter propinquitatem nimis angustam, ut ait Ptolemæus.

Ultimus ordo loca habet in terra habitabili, per quæ paralleli ipsi meant. Marginibus porro apposimus utrinq; illic parallelorum nomina ex umbris, hic climatū numerum. Sed de ijs in sequentibus copiosius differemus. Exempli gratia. Aequinoctialis est primus parallelus, qui habet perpetuā 12 horas. Elongatio eius nulla est: quippe alij paralleli ab ipso distant. Aestiua umbra est. 27. & semis partium, quantum Gnom. 60. Aequinoctialis nulla, Hyberna totidem quot æstiuā. Per mediam autem Africam describitur æquinoctialis, ut habet nostra ætate terra habitabilis.

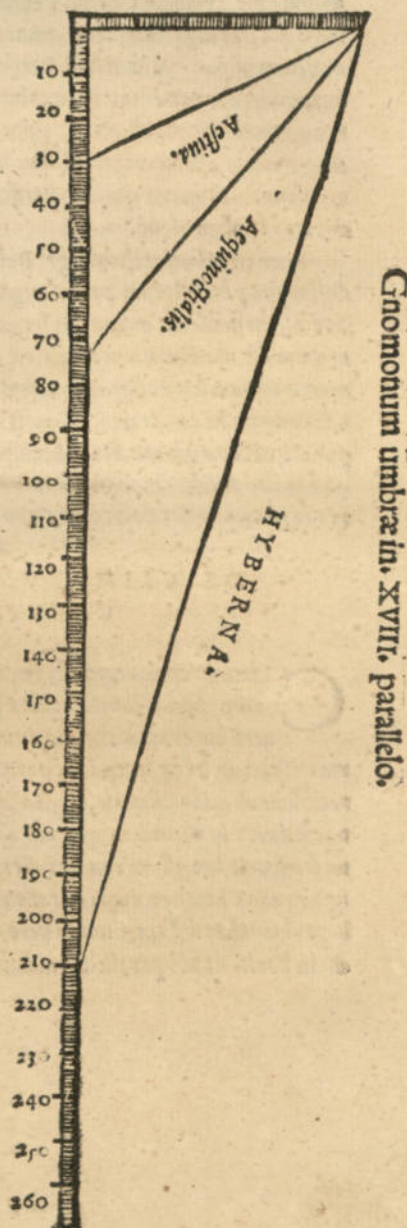
Item secundus parallelus. 12 habet horas, & quadrantem: distat ab æquatore gradibus quatuor & quadrante. Umbra æstiuā partes habet. 21. & trientem. Aequinoctialis partes. 4. cum triente & uncia. Hyberna uero triginta duas. Meat autem per Taprobanen insulam Indici maris. De reliquis parallelis eodem modo conijciendum.

De Gnomonibus autem hoc sciendum: Erigatur ad perpendicularitē stilus in plano, æque cum horizonte iacente, diuidaturq; stilus in. 60. æquas partes, in quas easdem & planū iacens æque scindatur, sed longius multo protendatur, uidelicet ut hyemales umbræ pingueat. Tū sanè in quauis regione, quas diximus umbras, facile uidebis. Nā æquinoctialis umbra bis in anno inquiri potest, æstiuā semel, ac hyberna semel, uidelicet cum sol est in Tropicijs. Deficiunt autem umbrarum rationes in uicesimo sexto parallelo. Superflūūq; est (ait Ptolemæus) uel horarum

horarum, uel umbrarum quadrantes, in gnomonibus recensere, ob nimis angustam propinquitatem parallelorum. Porro obiter hic notandum, quod ex umbrarum, quanquam alia ratione, triplices sunt nominati paralleli. Primi Amphiscij, id est, in utraque partem umbram mittentes. Fit enim bis in anno, sole ad uerticem aduenta te, ut gnomones nullam umbram faciant in meridie. Ac horum quidem umbræ ad Austrum declinant, cum Sol circa Cancrum uersatur, ad Septentrionem autem, cum Sol ad Capricornum descendit. Tales certe sunt omnes inter duos tropicos comprehensi paralleli: In figura uero nostra, sex primi.

Alteri sunt Heteroscij, id est in alteram duntaxat partem umbram mittentes. Primus eiusmodi est parallelus per Syenen, uidelicet Tropicus Cæcri, quanquam is Solem supra caput habet, non etiam reliqui Heteroscij. Heterosciorum in quibus

E primus

primus est Tropicus Cancrī, Vltimus autem tricesimus secundus, nisi
mero quidem vigesimus sextus, omnes à Tropico Cancrī ad circulum
arcticum usq; . Vltimi sunt Periscij, id est, qui umbram in omnes
horizontis partes mittunt in circulum omni die. Horum primus est
tricesimus tertius parallelus. Quippe in hoc dies. 24. horarum est. Et
totus quidem astitius tropicus supra horizonta conspicitur, alter uero
occultur. Numero quidem Periscij sunt septem, à circulo arctico
omnes ad polum usque.

Inter circulum arcticum & Polum, propter sphaerae angustiam,
differentia parallelorum per. 15. augetur gradus, sed utring; ab latere
Meridiani intellecti, qui menses singulos efficiunt, donec sub polū de-
uentum est, ubi dimidiatus annus, est dies unus: dimidiatus alter, nox
una: quoniam sex ibi signa supra horizonta consistunt, sex infra. Itaq;
totus annus illic ex die uno, & nocte una constat. Est autem hęc fi-
gura dimidiatae sphaerae. Nam hemisphaeria eiusdem rationis sunt. Et
quae in hoc diximus hemisphaerio, in altero prorsus ita habent. Quae
res explicata in hoc nostro, in altero patet.

DE CLIMATVM RATIONE.
CAPVT. XI.

CLima proprie regio est, & ut Columella ait, quoquo uersus
60 pedum. Est enim octaua pars iugeri. Apud Geographos
uero horarum inclinatio dicitur. Desiniunt aut hoc pacto: Cli-
ma est spaciū terrae, inter duos parallelos comprehensum, in quo por-
rectissime ab initio Climatis, usq; ad finem eiusdem, dimidia hora uaria-
tio est diei. Vbi notandum, quotum aliquod clima ab aequatore fuerit,
tot semihoris, longissima eius loci dies, superat diem nocti aequalē. Est
igitur ratio Climatum dupla ad rationem parallelorum. Nam paralle-
li quadrantibus distant, Climata uero duobus quadrantibus, id est, me-
diatis horis. Et ubi paralleli dimidiatis horis consistuntur, ibi Climata
integris

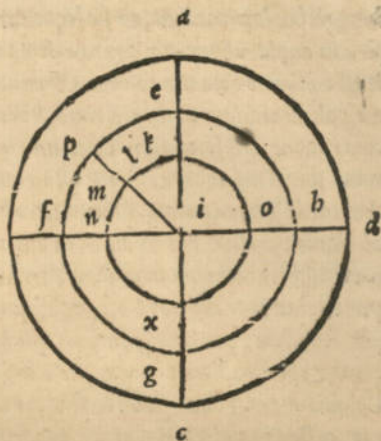
Integrus horis procedunt, & sic sequenter ad finem usq; parallelorum, seruatā dupla ratione. Ex figura autem præcedenti parallelorum, faciale est conijcere omnia accidentia Climatū, ut sunt horarum differentie, poli eleuatio, & umbrarū ratio. Porro qui nostra ætate de Climatū ratione scripserunt, præceptionem nobis dederunt, cum ab initio, tum à fine claudicantem: qualis est Ioannis à Sacro Busto, quem auctorem de sphaera uocant. Climates uero haud dubie denominari debent ab ultimo parallelo, ubi media hora diei uariatio est. Erunt itaq; Climates. 10. his nominibus nominata: Per Aualicum sinum, per Meroen, per Syenen, per inferiora Aegypti, quod alij δ'ι'α' α'λε'ξ'ανδ'ρ'ει'α'σ: per Rhodum, per Hellepontum, quod autor de sphaera uocat δ'ι'α' γ'ω'μα'σ: per medium pontum, per Borysthenis hostia, p Agrippinā Coloniam, per Tanais fluuij hostia, per mediam maiorem Britannia, per australes partes Hybernie, per septentrionalia Hybernie, per Thylen, per extrema Scythie, per Gothiam, per mediam Islandiam, per mare Glaciale, & ultimum hinc polum usq;. Ceterū ut hic descripta sunt Climates hemisphaerij nostri, ita in altera parte alterius hemisphaerij, eadem ratione constitui possunt, quemadmodum etiam antea de parallelis diximus.

Q VOD TERRÆ Q VANTITAS H V
M A N O I N G E N I O C E R T O D E
p r e h e n d i q u e a t . C A P . X I I .

AD eam rem hypotheses sunt aliquot. Prima. Circuli ad circumulum esse proportionem. Secunda. Medium cœli nobis semper apparere. Tertia. Demissos radios à sole, in terræ differentis partibus, parallelos esse. Quarta. Terram se ad totum cœlum habere uelut punctum. Quinta. Aequalium angulorum productas circumferentias, similes esse, id est, eandem rationem, proportionemq; habere ad circulos suos. Eius est exemplum subsequens.

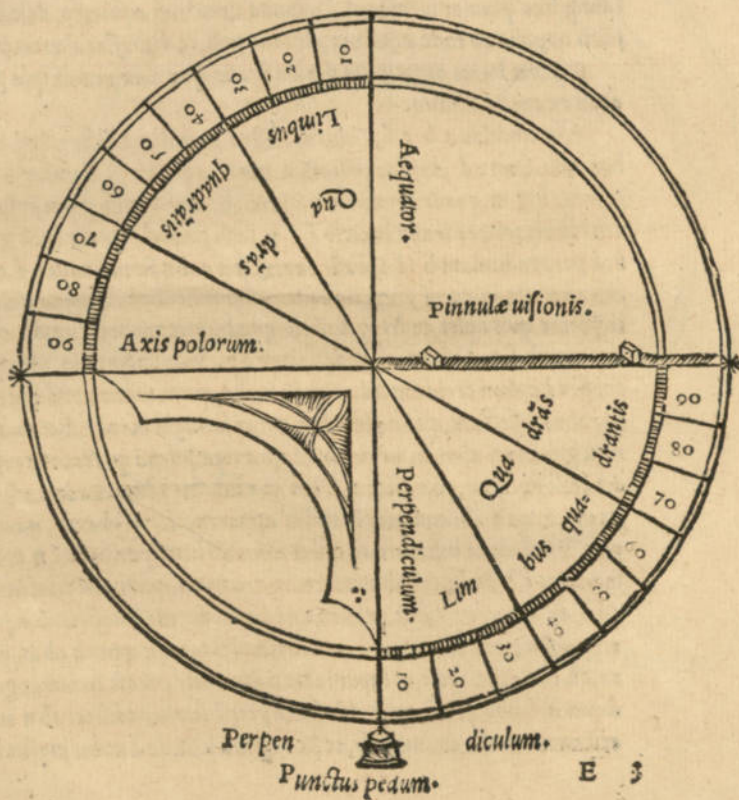
E 2 Nam quomo

Nam quemadmodū b a,
est quadrans maximi cir-
culi a b c d, ita f e est qua-
drās medij circuli e f g h,
et n l minimi. Sunt enim
oēs ad angulū a i b. Itē ut
p e est octaua pars medij
circuli, ita l e est octaua
pars minimi circuli. Sunt
enim ad eundē angulū ar-
cus. Ita quemadmodū coe-
lū in quatuor æquas ptes
diuidimus, super centrum

mundi, nimirum sua proportiōe etiam terra in quatuor partes scindi-
tur, ut superni quadrantes infernis quadrantibus comparētur. Et quē-
a admodum quadrantes in cœlo nonagenis gradibus diuiduntur, ita etiā
terræ quadrantes. Cum autem cœlum circumuoluatur, totum utiq; sub
aspectum cadit: atq; ita facile est illic quartam portionem inuenire. Sea-
cus autem de terra. Quandoquidem homo diutina peregrinatioe, ni su-
periora respexerit, scire nō potest quomam partem eius trāsierit. Alioq;
facillimum erat totius terræ quantitātē, atq; adeo omnes eius partes in-
uestigare. Ideoq; hæc ex superioribus uenari oportet. Quam ad rem
sunt Astrolabia, atq; alia instrumenta multa. Porrō de Quadrante ne-
gotium facillimum est, id nunc exequemur. Diuide quemuis circulum
in partes quatuor, ita ut dimetientes duæ se in centro ad angulos rectos
intersecent. Deinde semidiametro alteri pinnulas appone, per quas
poli stella, uel aliud astrum uideri queat: aut per quas radij solares
possint demitti. Ex dictis aut notum est, si per pinnulas uideas poliū,
eam dimetientem significare axem mundi: alteram autem pinnulis ca-
rentem, æquatorcm. Quod si per foramina pinnularū, radios solis ac-
cipias.

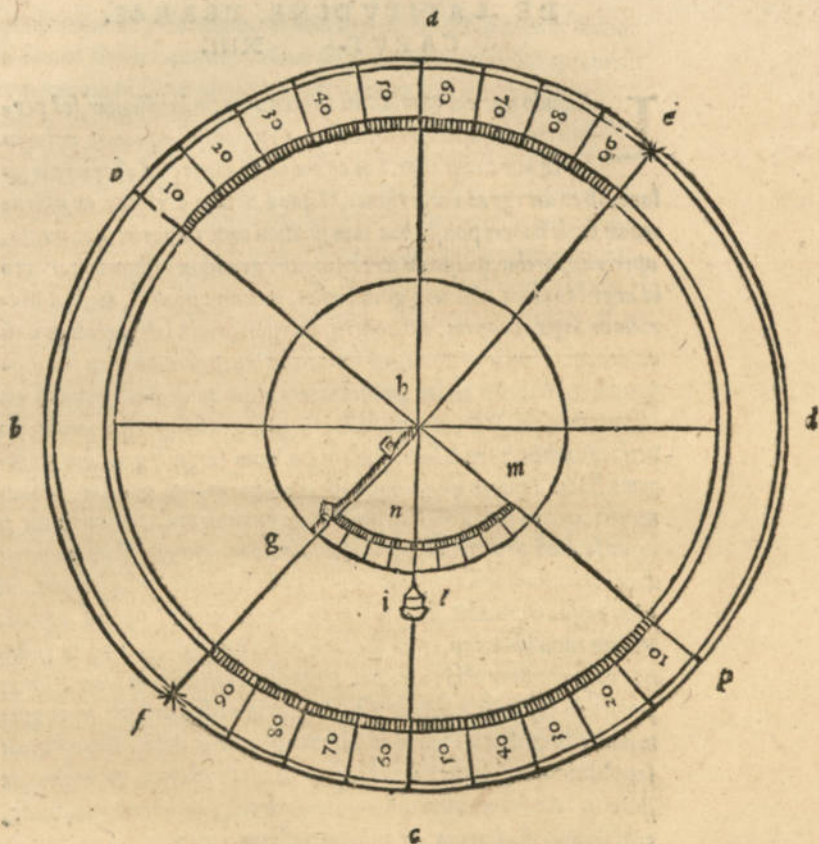
cipias (quod commodissime fit cum sol sub æquatore decurrit) illa dime-
 tiens tunc significat æquatorem, altera uero axem mūdi. Porro limbus
 quadrantis diuidendus est in nonaginta partes, et si uoles, etiam oppo-
 situs arcus in totidem. Deniq; si ge in centrum perpendiculū, et paratus
 est quadrans, quantū ad hoc negotium attinet. Huius hæc est figura.

Ceterum memoria tenendum est, quod capite octauo diximus, quatuor puncta cum horizonte cedere, ab meridie in septentrionem cedentibus nobis, aut contra, à Septentrione in meridiem. Sunt autem hæc, Duo poli, zenith capitis nostri, atq; punctum ei oppositū. Nam quantum superius nos ab æquatore discesserimus, tantum inferius oppositū punctum identidē cedit, atq; adeo polus alter leuatur, alter deprimitur. Ideoq; hæc quatuor idem sunt, Distantia zenith ab æquatore, distantia puncti oppositi ab eodē æquatore, eleuatio poli, ac depressio alterius poli.

Est item huius negotij alia demonstratio, quæ tamen etiam ipsa procedit ex capite octauo.

Esto circulus $a b c d$, Colurus nostro Meridiano iunctus. Sed $b d$ horizon. Item $e f$, axis ac poli mūdi. Porro æquator sit diameter $o p$. Deniq; $h g m$, quadrans minoris circuli. Et limbus eius, $g n m$, respondens inferiori quadranti in cælo $f c p$. Item pinnulae quadrantis $g h$. Sed perpendiculum $h i l$. Cū autē horizon à nobis sit institutus $b d$, erit eius axis $a c$, in quem perpetuo cadet perpendiculum. Si igitur polum inspicere quis uolet, cadet $g h$ latus quadrantis minoris circuli, cum axe mundi $f e$. At $h m$, cum æquatore $o p$. Viso igitur polo, uide quo perpendiculum ceciderit. Id enim in limbo, quem uidemus ita esse $o o$ partibus dissectum, quem admodum prior formula monstrabat, numerum graduum ab n in m abscindit, quæ certe portio quadrantis respondet cæli portioni, quæ est $c p$. Tum ita ratiocinandum. Eadem est distantia zenith ab æquatore in nobis apparenti hemisphærio, quæ est puncti pedum in inferiore ac nobis absconso hemisphærio. Sed $n m$ respondens $c p$, indicat nobis numerum graduum, quantum punctus pedum ab æquatore distat, ergo etiam quantum zenith nostrū ab æquatore distat, indicabit. Porro cum eadem distantia sit zenith ab æquatore, cū eleuatione poli, ut capite octauo demonstratū est, numerus graduum in limbo quadrantis abscissus à perpendiculari, uidelicet ab n in m erit numerus eleuationis poli, ac sic regionū latitudo à nobis ingita est.

De latitudine

HEN. GLAREANI
DE LATITVDINE TERRÆ.
CAPVT. XIII.

L Attitudo terræ à Meridie in Septentrionem intelligitur, sed perquiritur ex superioribus dictis. Quippe sub æquatore polus in horizonte conspicitur. Sin autem uerso itinere ad alterutrum polorū, ab eo uno gradu cefferimus, id quod, ut iam diximus, ex instrumento facile haberi potest, hoc tum spatium metiri oportet, quo mensura aperte apparebit, quantum terræ singulis gradibus respondeat. Porro id inter bina loca, ubicumque gentium uoles, inuenire poteris, modo à Meridie in Septentrionem, aut contra, incesseris recta sub meridiano, eius numerum uel miliariorum, uel stadiorum inuentum multiplica in. 360. gradus. Ita habebis totum ambitum terræ, qui quidem est secundum maiorem circulum. Verum quot stadia singulis gradibus respondeant, dista uersum auctores tradidere. Ptolemæus enim singulis gradibus quingenta stadia deputat, quæ si multiplicauerimus in. 360. gradus, proueniunt. 180000. stadiorum. Rursus si hunc numerum multiplicauerimus per. 7. ac summam productam per. 22. diuiserimus, emerget subito numerus dimidentis, stadiorum. 57272. ac $\frac{7}{11}$. Quod si octona stadia singulis millibus passuum deputabis, sunt totius ambitus miliaria Romana. 22500. Plinius enim lib. 2. cap. 23. ait stadium habere passus. 125. Itaque in millenos passus ueniunt octona stadia. Eratosthenes autem, ut idem Plinius penultimo capite lib. 2. auctor est, singulis gradibus deputat septingenta stadia. In quibus à Ptolemæo ducentis gradibus distat. Eratosthenis supputationem secutus est Strabo & ueterum plerique, & auctor de sphaera. Ambitus autem totius maioris circuli, auctore Eratosthene, erit. 252000. stadiorum. At millium passuum. 31500.

DE LONGITVDINE CIVITATVM
CAPVT. XIII.

S An à Borea in Austrum perfacile est regionum latitudinem, ut capite præcedente iam docuimus, inuenire, quandoquidem utriusque aliquod

aliquod immobile principium est, uidelicet polus. At ab ortu in occasum non ita facile. quando nullum ibi principium immobile uidetur. Ideoq; notandum, quemadmodum zodiacus in .12. signa diuiditur, ita etiam æquinoctialis. Quem eo libentius nominamus, quod zodiaci signa inæqualiter oriuntur atq; occidunt. Porro quini deni gradus æquinoctialis, id est, dimidiatum signum, singulis horis conscendunt. Triceni uero, id est, totum signum, binis horis. Sequitur ex eadem ratione, ut totus æquator intra .24. horas exoriatur, quæ faciunt diem naturalem. Item semicirculus intra .12. singuli quadrantes senis horis. Vt igitur ciuitatum longitudo inuestigetur, hoc considerandum est, quot horis citius Sol oriatur huic, quàm alteri ciuitati. Necessum enim est, ut quæ magis ad orientem sunt urbes, etiam citius orientem solem habeant, quàm eæ, quæ ad occasum uergunt. Quod si ciuitas aliqua, una hora citius habuerit orientem solem quàm altera, haud dubie quinis denis gradibus distabunt. Si duabus horis, tricenis. Sin media hora, distabunt gradibus septenis ac semisibus. Verum hæc differentia ortuum, in diuersis regionibus potest accipi, ex uno aliquo, quod eodẽ tempore, atq; adeo uno momento apparet in diuersis regionibus. Quales sunt eclipses Lunæ, quæ uno quidem minuto temporis consistunt. sed ij, qui magis orientales sunt, plureis horas de horoscopo abscedunt. quando quidem citius habuerunt orientem solem, ideoq; citius etiam numerarunt, ut Arbilis Assyriæ urbs orientem uersus, habuit Eclipsim hora quinta, quando Carthago occidentem uersus hora secunda. Tribus ergo horis distant, gradibus .45. auctore Ptolemæo lib .1. cap. 4.

Eius sit typus subsequens.

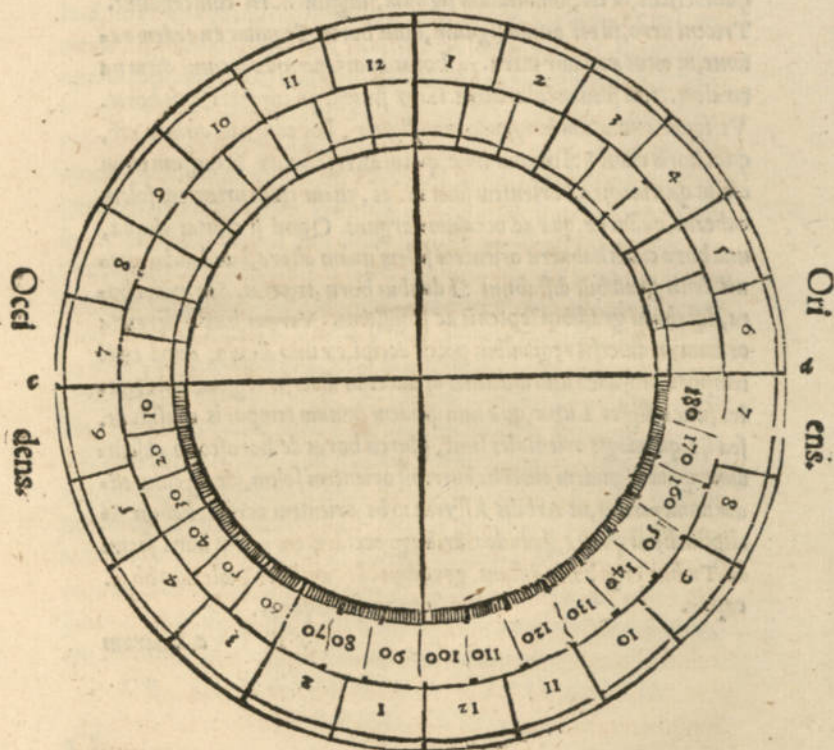
F

a, Sinarum

HEN. GLAREANI

a, Sinarum regio & oriens. c, Fortunata insula & occident.
 a b c, superius hemisphaerium cognitum. a d c, inferius hemisphaerium
 Ptolem. eo incognitum. b c d, arcus noctis Sinarum. d a b,
 arcus noctis insularum Fortunatarum.

Septen b trio.

Mert d dies.

De mensura

DE MENSURA ET EIUS PARTI-

bus, atq; inibi de pede Romano. CAP. XV.

Mensuram omnem, de qua nobis sermo est, finitam esse cōstat: Partes uero eius multæ sunt, cum apud Latinos, cum apud Græcos. Nobis à minimis incipiendum, sed breuiter, ut alia. Est igitur digitus, qui cōtinet quatuor hordei grana in latum posita. Palmus minor quatuor habet digitos, græce παλαίς, à nostris trās uersa manus. Maior. 12. digitos, quem Græci σπιθαμή uocāt, Latini dodrantem. Pes, quatuor palmos minores habet. Cubitus siue cubitum, sesquipedem. Grissus, duos pedes et semissem, græce βόμια. Passus, quinque pedes, hoc est, duos grissus. Orgya, sex pedes: est enim mensura inter manus expansas, ut uertit ex Suida Budæus. Stadium .125. passus. Plethrum, centum pedes, quanquam sæpe pro iugero capitur. Diailos, duo stadia. Milliarium nomen habet à mille passibus: continet autē stadia octo. Dolichos, duodecim stadia. Schænus, .60. stadia. Parasenga, 30. stadia. Stalimos porro, id est, tabellariorum, siue ueredariorum diuersorium, mensurarum maxima, nō ita certa tamen: apud quosdam tamen milliaria. 28. et semis continet.

Quando autem de mensuris certatim omnes præcipiunt, qui Mathematica nostra ætate docent, pauci uero, quoties quid oculis subijciendum est, quicquam certi adferre in medium possunt, operæ pretium uisum est nobis mi ornatissime Ioannes, studiose iuuentuti indicare uel unam hic mensuram pictam, pedis inquam Romani, quam quondam cū Lutecie degerē, à Clariss. uiro, D. Gulielmo Budæo, Gallie nostre maxio ornamento, accepi. Nā forte cū ab urbe pestis nos pelleret, ac embulare aliquo liberet, cōmodum in mentē uenit, ut illius uillam inuiserem. Et uidi quidem non absq; ingenti uoluptate Demum Basilee cū benignitas tua ē Francica legatiōe reuersa, uellet a'iquot mensibus hic frui consuetudine.

Ioannes à Lasco.

D. ERASMI Rotterodami ueræ ac ueritatis
Theologicæ institutionis, partem hanc, n. 1. et an. m. studiosorum,

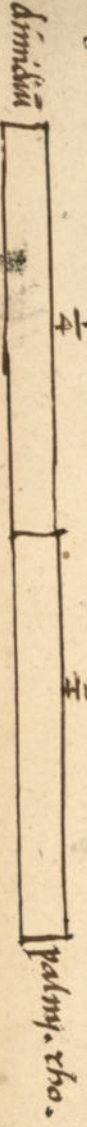
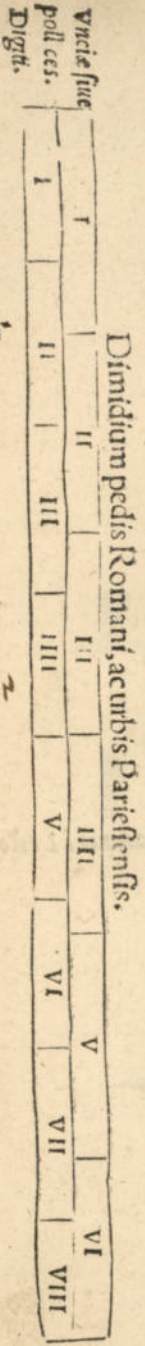
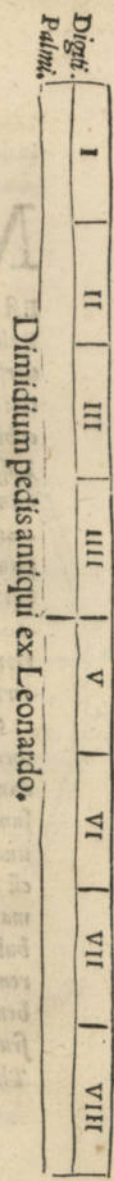
HEN. GLAREANI

monstraretq; mirificum hoc opus sphaerae, quod Christianissimus Galliarum rex FRANCISCVS tibi dono dederat in monumentum amoris mutui. Memini me quoque tunc tibi commonstrasse, quid muneris ego à Budæo, eiusdem illustrissimi Regis Secretario haberem. Erat munus illud tuum regium, eximium, ac magnificum, à maximo principe datum. Meum non eiusmodi, sed tamen quale decebat doctum, ac eximium uirum dare, studiosum accipere. Certe ut nulla sit donorum comparatio, certe animi nobis aestimandi sunt. Rex est omnium magnificentissimus, Budæus omnium humanissimus, uterq; magnificus, uterq; humanus. Sed ad rem reuertar. Iubebas tum ut scaber aliquis eundem pararet tibi pedem, quod factum est à nobis sedulo. Atque hic est, quo urbs Parisiensis in operibus publicis utitur. Putatq; Budæus eam formam à Romanis in Gallias, ut pleraq; alia, uenisse. Eam hic oculis subijcere placuit, sed dimidiatam duntaxat, propter spacij angustiam.

Porrò cū hæc scriberem, in manus nostras uenit alius Romæ pedis typus Leonardi de Portis, Iurisconsulti Vicentini, uiri apprimè eruditi, ac diligentis, quam ait Romæ in hortis Angeli Colocij uiri doctissimi extare. Eam quoque formam hic appinximus, ne studiosi hic quicquam desiderarent.

Parisiensi pedi fermè conueniunt apud artifices formæ, quibus in operibus publicis utuntur. Superat autem Leonardus pedem plus uncia. Et ipse Leonardus ingenue fatetur pedum publicorum formam maiores esse uncia .xvi. digitis manus non omnino crassæ, ut nūc sunt homines. Ridiculum aut fortassis, quod quidam putant olim maiores fuisse homines, quam sint nostra ætate. Ut res se habeat, uerisimilius est, cū primum typus hic hominibus placeret, ut mensuræ examen esset, electum esse hominem eximia stature, non omnino portense, nec etiam profus uulgaris, à cuius magnifica forma,

magnifica

magnifica mensura acciperetur. Et uidi quorū pedes excederent hanc formam Parisiensem, sed in paucis: in plerisque; deficere. Leonardus putat à natura hæc inspicienda; quandoquidem denominatio pedis à natura est; Et siliquis ubiq; esse easdem, & digitos quoq;. At ego conicio postea hanc per siliquis diuisionem à doctis adiectam, primum autē pedem usurpatū ut nunc publice habetur. Verum huius negotij institutū non est, ut hæc exactius prosequamur. Quod autē ad negotium nostrū attinet, sciendū in omnibus circulis maioribus, quoquo uersus trahantur, omnes gradus æquales esse, atq; singulis quingena stadia respondere, authore Ptolemæo, si codex non fallit. Nam authore Eratostræone, quem sermè sequuntur Geographi, collatio singulorum gradū, est septingentorum stadiorum. Neq; uerisimile est, ducentorum stadiorum differentiam in singulis accidisse gradibus. Id etiā supra adnotauimus, cum de latitudine terræ diceremus. Quapropter multiplicata cœli gradus, qui sunt. 360, in quingenta stadia, subito emergent maximi cuiusq; circuli stadia 180000. quæ si per octo diuidantur, proueniunt milliaria italica. 22500. In parallelis autem discrimen est. nam quanto æquinoctiali propinquiores sunt, tanto maiores arcus habent, ac proinde maiorem collationem in gradibus. Contra uero, quanto polo propinquiores, tanto minores arcus habent, & proinde minorem collationem in gradibus. Hæc in tabulis Ptolemæi serè marginibus apponitur.

DE VENTIS. CAPVT. XVI.

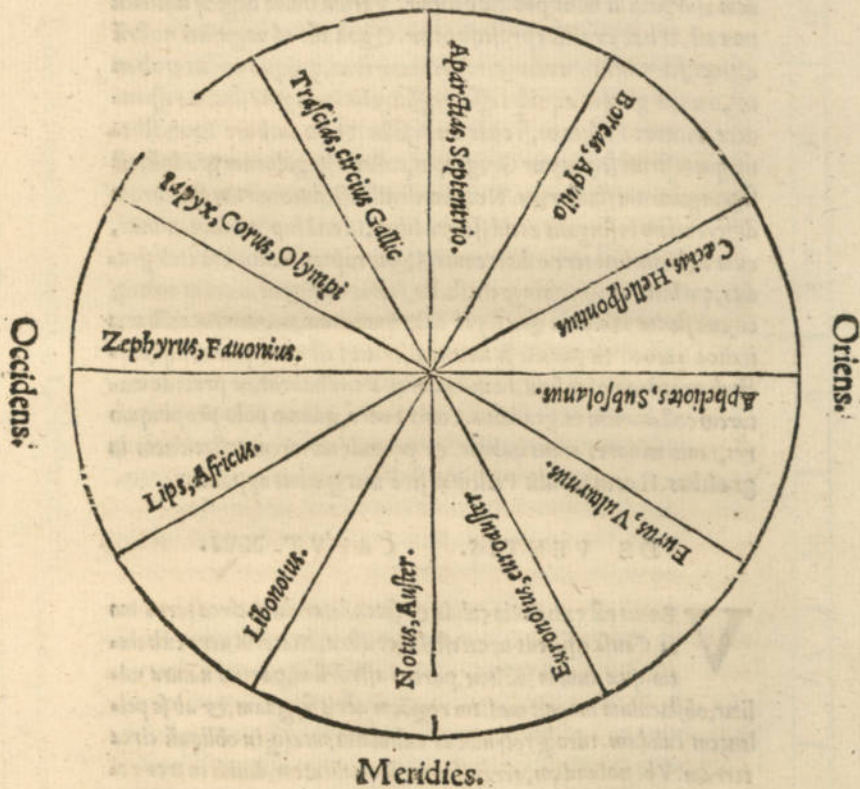
Ventus est exhalatio calida & sicca, lateraliter circa terrā mota. Causa efficiens uenti est Sol et astra, Materia uero exhalatio. quæ dum in sublime, partim astrorū ui, partim natura tollitur, obstaculum inuenit mediam regiōem aëris frigidam, & ab se pelentem calidum. Ideoq; retruditur exhalatio, meatq; in obliquū circa terram. Vbi notandum, aërem secundū qualitatem, diuidi in tres regiones: Insulam, quæ proxime circa nos est, plerumq; temperatā; Me-

HEN. GLAREANI

diā frigidā, quam attingunt celsissimi montes. Tertiam supremam
 calidam, proximam quæ sphaera ignis. In hac postrema generantur dra-
 cones uolitantes, stellæ cadentes, et similes impressiões, ut uocant Phi-
 sici. Quod uero ad loca uentorū attinet, notandū in quouis horizon-
 te quater

Septentrio.

te quater

te quaternas uentorum regiones principales intelligi posse, quibus utrinque binas adpingere oportet. Erunt itaque tres ab ortu uenti, tres ab occasu, totidem & à septentrione, & à meridie, quæ denotat hic depicta figura. Socios quidem uentos ab tropicis utrinque imaginamur, sicut ab Arctici ex utraque parte. Poëte uero quatuor dixerunt uentos principales nominarunt; ab ortu Eurum, ab occasu Zephyrum, ab septentrione Boream, & ab meridie Austrum. De hac re sunt hæc Manilij duo carmina.

Affer ab axe ruit Boreas, fugit Eurus ab ortu.

Auster amat medium solem, Zephyrusq; cadentem.

Eandem rem Naso lib. 1. Metamor. describens, quamquam magis explicato sermone, atq; adeo splendidioribus figuris depinxit.

Eurus ad Auroram, Nabathæaq; regna recessit,

Persidæq; & radijs iuga subdita matutinis.

Vesper, & occiduo quæ litora sole tepescunt;

Proxima sunt Zephyro. Scythiam, septemq; triones

Horriser inuasit Boreas. Contraria tellus

Nubibus asiduis, p' uuiosq; madescit ab Austro.

Venti etiam diuersarum sunt conditionū, sanissimi Boreas et Subsolanus; pestiferi Auster & Chorus: tonitruosi præ cunctis quidem Boreas, quanti etiam Circius & Chorus hi etiam fulminosi sunt. Zephyrus pruinas soluit & frigus. Contrarij uenti putandi sunt secundū diametrum horizontis, quemadmodū Zephyrus Subsolano, et Septentrio Austro, ut præcedens figura facile indicat. Nomina etiā uentis imponuntur sæpe à contraposis terris, quemadmodū Græci Cæciam dixerunt Hellepontium, quod ab Hellepontæ in Græciâ deferretur. Et Horatius Choriū uocat Iapyga, quemadmodū etiā Ptolemæus, q. ab Iapygio Italiæ promontorio iunctibus in Aegyptiū flet, ut in Ode. 3. Sic te diua potens Cypri. Eadē ratione Latini Circiū uocauerunt Gallicū, q. à Gallia ferretur. Porro mlti docuerūt, ut omni tpe sciatur unde quis uentus flet, quemadmo-

quemadmodum Vitruuius lib. 1. negotium non ita magnum, si figuram istam, quam pinximus, in planum ponas, atq; in eius medio stilum erigas, à quo dependeat linum, aut quippiam aliud, quod uento agitari queat. Id unum tamen cura, ut dimetiens illa, cui inscripti sunt Notus & septentrio, lineam meridianam presentet, quod horoscopo facile inuenitur.

QVA RATIONE PTOLEMAEVS AC
eius sequaces pinxerint orbem. CAP. XVII.

CVM uellet Ptolemæus longitudinis terræ etiam ponere aliquod immobile principium, Alexandriam patriam suam elegit, ad quam omnes omnium ciuitatum differentias in horis referret, uidelicet quantum aliæ ad ortum, quantum aliæ ad occasum tenderet. Constituit itaq; ad occasum Meridianum, qui per polos transiens, altera dimidiata parte ad orientem usq; portenditur, totamq; habitabilis terræ longitudinem claudit. Quæ, ut ipse inuenit, ex duobus quadrantibus constat, gradibus aut bis nonaginta, id est. 180. Verû nostra ætate alteri quoq; duo quadrantes magna ex parte lustrati sunt. Sed notandum omne rotundum dimidiata duntaxat uideri parte. Vt igitur tota habitabilis sub unum aspectum ueniret, qui nostra ætate habitati orbis typum pinxerunt, globi superficiem aperuerunt, uelut chlamyde magis pansa. Videmus autem globum circulis circumdatû, ac primis quidem duobus principalibus meridianis, qui in polo ad circulos rectos, quemadmodû Coluri in sphaera sese intersecant, ac totam superficiem in quaternos quadrantes diuidunt. Alteris uero parallelis. Ptolemæus igitur duos nobis quadrantes exhibuit ab occidente in orientem. Alteros duos nostri utriq; marginibus adiecerunt. Porro omnes lineæ, quæ à polo in mappa descendunt, uocantur Meridiani: quæ uero ab ortu in occasum, Paralleli dicuntur, eo quod nullo in loco conueniant. Diuisio omnium frequenter fit gradibus denis, quanquã & quinis fieri potest.

De pictura

DE PICTURA GLOBI.
CAP. XVIII.

TErram in globum pingere vulgato hoc modo possumus. Primum sane inquirendi sunt poli, & hoc uel motu, uel circino. Circinatio autem potissimum ex quadrantibus constat. Deinde inuestigandus est equator, quem eodem pacto, quo polos, inuestigare possumus, ita ut ab utroque polo omnibus partibus æquatissime distet. Meridianos autem faciemus omnes in polo cõiuuenteis, & in equatore maxime distantes. Discernuntur autem frequenter in mappulis denigradibus, nonnunquam etiam quinis, ut iam dictum est. Eorũ centrum est in equatoris peripheria inquirendum. Et paralleli quidem totidem gradibus discernuntur, quorum centrum est polus. Deinde ponamus alicubi numerum graduum longitudinis terræ. Is autem ad occidentem post Hispanias incipit, ut constituit Ptolemæus. Porro cum numerum pingere conuenit ad incognita terræ. Sic enim nusquam impedimento erit. Latitudinis gradus etiam ad occidentem pingi possunt. Et in pingendis terris utile etiam fuerit ab ipsa mox Hispania incipere. Ducendi sunt autem primum termini litorum trium partium continentis Europæ, Africæ, atque Asiæ. Postea uero et fluij, et montes maiores pingendi, quantum spatij iniquitate non excludimur. Insulæ quoque & maris sinus, & si quæ alia adijci possunt, aut ex mappulis, aut ex tabulis facile haberi possunt.

DE INDUCENDA PAPHYRO IN
GLOBVM. CAP. XIX.

HAbito quadrante cuiusque maximi circuli in globo, diuide eũ in partes tres, ut cõsuetudo est cõmunis signa pingentiũ. deinde accipe papyrum, quam in planũ immobilem ponito, duc in eam quã longissimam lineam, in qua ut minimũ. 30. discriminato partibus, quales in quadrante globi tres inuenisti. Secta autem sic tota linea huiusmodi partibus, ponito circini pedem ad extremum marginem, et al-

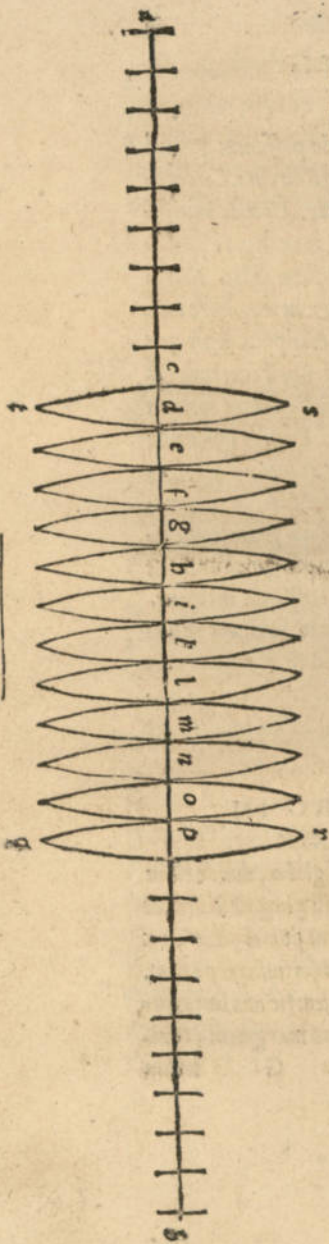
G trum

terum extende pedem in undecimū punctum, ita ut dena
trāsmittas spacia, duc subinde arcus circulorū, hemiciclijs
minores, ex puncto in punctum, deinceps mouendo pedē
circini. Porro in alterū marginem conuerso circino, cō-
uersos duc arcus, ac. 12. sectis partibus, habes papyrū, quā
globo inducas. Sunt autem uelut. 12. zodiaci signa, sed in
æquatore facta, quanquam in his error bifariam accidere
potest, & quod globi raro uere rotundi ab artificibus pa-
rantur, & quod circinus etiam facile cedit. Verum hæc à
mediocriter exercitato facile corrigi possunt.

Sit linea a b, in triginta æquas diuisa partes, quales sin-
guli quadrantes æquinoctialis ternas habēt. Ponito circi-
ni pedem alterum in b, alterum extende in o, sic enī dena
transmittes spacia, duc arcum q r. Deinde ex b promoue
circinum uno puncto. ita enim alter pes in n ueniet. Tum
rursus duc arcum, atq; ita deinceps, donec in c deuentum
fuerit. Deinde in marginem alterum transfer circinum
ita ut in a posito uno pede, in d alterū extendas, atq; illic
duc arcum s t, & emerget duodecima pars sufficiei quā
quærimus c s d t. Deinde ex a promoue uno puncto circi-
num ut antea in altero margine fecimus. ita enī in e pes al-
ter ueniet. ac deinceps promoue donec ad p deuenieris, ac
habebis duodecim partes papyri, quā globo apte circū-
ponere poteris, quanquā superne propter sphaeræ coar-
ctationem nonnihil superabit. Sed id corrigere haud ma-
gnò negotio quis exercitatus poterit.

DE NOMINIBVS GEO-
GRAPHORVM.
CAPVT. XX.

Dimetiens.

Quadruplicia sunt nomina Geographorum. Prima maris, maritimarumque locorum. Sunt autem hæc: Mare, Oceanus, Sinus, Fretum, ætus, Euripus, Bosporus, portus, litus, agger, ora, Chersonesus, id est, peninsula, Isthmos, Insula, promontorium. Altera nomina generalia, partium terræ sunt hæc: Continens, terra, territorium, regio, regnum, prouincia, Gentiles, populus, plebs, urbs, Ciuitas, Oppidum, Emporium, Castellum, Vicus, Pagus, Villa, Casa, Tugurium. Tertia nomina agrorum sunt hæc: Mons, Vallis, Collis, Cliuus, Rupes, Vertex, Iugum, Cacumen, Conuallis, Fauces, Campus, Ager, Aruum, Pratū, Pascua, Sylua, Lucus, Nemus, Saltus, Virgulta, Spinetum, & similia. Quarta, nomina generalia fluiuiorum, stagnorum, & cæterorum aquosorum locorum, sunt hæc: Fons, Riuus, Fluiuius sive Flumen, Torrens, Fluentū, Gurges, Amnis, Fluctus, Vnda, Ripa, Ostium, Alucus, Vadum, Lacus, Stagnum, Palus, Lacuna, Cisterna, Piscina, Thermæ. Hæc apud Ioannem Cocleum Noricum amicū nostrum, diffuse ac eleganter descripta, paucis attigimus, ut in alieno opere ingeniosi esse uideremur.

DE DIVISIONE TERRÆ. CA. XXI.

Quoties sit mentio de diuisione terræ habitabilis, intelligitur hæc sectio de superficie terræ supra aquam extante, quā homines & reliqua animantia inhabitāt. Eius tres sunt partes, Europa, Africa & Asia. Minima est Europa, in qua nos sumus. Caput eius Roma. Media est Africa, in qua Carthago, pertinax Romani imperij emula. Maxia autē est Asia, cuius caput quondā Troia. Porrò hæ tres partes uocantur continens. Nā insula dicitur undique circumdata mari, Nec alicubi harū adherens cōtinuat a terra. Europa diuiditur ab Asia mari Aegæo, Propōnde, Ponto Euxino, Mæotide palude, Tanai fluiuo, et hinc linea, quæ recta à fontibus Tanais ad septentrionē porrigitur. Inter mare Aegæū et Propontidem est Hellespontus, per quem olim tranauit Leander ab Abydo ad Sestū, urbes littorales, illā Asia,

G a hanc Euro

hanc Europæ. Inter pontum Euxinum & Propontidem est Bosphorus Thracius. Inter Mæotim & pontum Euxinum, Bosphorus Cimærius, ab oppido Cimærio Tauricæ Chersonesi, quod ipsū tamē à Cimbris nomen habet, autore Strabone lib. 7. Eadem Europa ab Africa diuiditur, primum freto Herculeo, deinde mari mediterraneo, quod etiā nostrum mare omnes scriptores uocant. Accipit autem appellatiōem hoc mare ab uarijs, quas alluit, gentibus. Nā ubi Iberiam, id est, Hispaniam attingit, uocatur Ibericum. Vbi Baleares insulas, Balearicum. Vbi Galliam, Gallicum. post Ligusticum ab Liguribus populis; & Tyrrhenum, & Tuscum, & Hetruscum, & Inferum. Item Adriaticum, siue Venetum, siue Superum, Ionium deinde, & Siculū à Sicilia, & Sardoium à Sardinia, & Africum ab Africa. Ita Libycum, Aegyptiacum, Syriacum, Pamphylicum & c. Africa uero diuiditur ab Asia mari Indico, mariq; rubro, qui et sinus Arabicus dicitur. Deinde linea, quæ ab Heroum ciuitate per Isthmum quo Asia & Africa conuertiuntur, ad nostrum mare uergit, quamuis pleriq; auctores ponant terminos Asiæ & Africæ Nilum, quos recte reprehendit Ptolemæus lib. 2. cap. 1. Ait enim commodius esse, quoties fieri potest, mari, quam flumine continentem diuidere. Præterea ne Aegyptus scindatur, ac distrahatur, si Nilus statuatur terminus.

EVROPA

DE EVROPA ET PARTIBVS
eius maioribus. CAP. XXII.

AB Europæ descriptione omnes auctores incepterunt, tanquam ab ea quæ esset notior ac magis culta. Deniq; maxime celebrata, cum ob Macedonum imperium, tum ob Romanorū potentiam. Strabo etiam lib. 2. multas præterea rationes adfert. Hanc Ptolemæus

lem.eus libris duobus, uidelicet secūdo & tertio, descripsit, in utroq; re-
giones denas septenas enumerans. Ita ut in uniuersum regiones Euro-
pæ sint. 37. tabule nero decem. Sunt autem regiones hoc ordine, Hy-
bernia in insula Britannica, Albion similiter in insula Britannica, Hispania
Bethyca, Hispania Lusitania, Hispania Taraconensis, Gallia Aquita-
nica, Gallia Lugdunensis, Gallia Belgica, Gallia Narbonensis, Germa-
nia magna, Rhætia, Vindelicia, Noricum, Pannonia superior, Panno-
nia inferior, Illyris & Dalmatia. Hactenus ex libro secūdo apud Pto-
lem.eum, sequente uero libro rursus. 17. hæ; Italia, Cymus, Sardinia,
Sicilia, Sarmatia in Europa, Taurica Chersonesus, Lazuges Metana-
stæ, Dacia, Mysia superior, Mysia inferior, Thracia, Chersonesus,
Macedonia, Epirus, Achaia, Peloponnesus, & Creta in insula.

DE REGIONIBVS, QVAE LIBRO
secundo apud Ptolem.eum continentur. Et primum
de Insulis Britannicis. CAP. XXIII.

CVM autem in describendo orbe, ingeniu ac industriam Ptole-
mæi nemo uicerit, operæpretium uisum est nobis illuc iuuentutē
uelut ad fontem & perfectum huius negotij artificem dirigere.
Perstrinximus itaq; regionum generales fines ad illius præscriptionē,
paucula adijcētes rerum ul' prisca, uel nostræ ætatis; insigniūq;
locorum quædam nomia, ut uidelicet tædium iuuentutis alleuaremus.
Porro nec in artificio solum eximius Ptolem.eus, sed in ordine quoq;
admirabilis, ita regiones deinceps texuit, ut à sinistris ad dextera, hoc
est, ab occasu ad ortum: deinde à magis septentrionalibus ad australia
pergeret. Ideoq; ab Hybernia in insula maxime septentrionali atq; occi-
dentali inceptit. Hybernia itaq; in insula à septentriōe Hypboreo allui-
tur Oceano, ab occasu occidentali, à meridie Verguo, ab ortu Hyber-
nico. Hodie dicitur Irlandt. Paret autem Anglorum regg. Homines
sunt agrestes. In ea fabulantur esse D. Patricij purgatorium. De hac
G 3 miranda

miranda scribit Pomponius Mela.

.II.

Albion à septentrione habet Oceanum Deucalidonium, ab occasu Hybernicum & Verguum, à meridie Britannicum, ab ortu Germanicum. In ea neq; montes sunt, neq; paludes, authore Ptolemæo. Hódie in duo regna diuisa est insula, Angliæ, & Scotiæ; quibus populis non admodum conuenit. Angliæ hódie multis exinijs claret ingenijs, & quod rarum est, erudito rege HENRICO eius nominis octauo, cuius exemplo non nürum est multos ad studia honesta excitari. Insula triquetra est apud Cæsarem & Strabonem. De ea copiose tractat Cæsar lib. 7. de bello Gallico. Insulæ adiacent his Orchades triginta numero, & Thyle septentrionis última apud ueteres.

DE HISPANIA. CAP. XXIII.

Continentis prima portio ad occasum, est Hispania, quæ à Septentrione Cantabrico, ab occasu occiduo clauditur Oceano, à meridie freto Herculeo, & mari nostro, ab ortu Pyrenæis montibus, qui Galliam ac Hispaniam determinant. Strabo lib. 3. corio bubulo adsimulat. Hæc treis in partibus à Ptolemæo diuiditur, In Bithyniam, Lusitaniam, & Taraconensem.

.III.

Bithynica à Bethy fluuiò denominata, fines habet à septentrione Lusitaniam, diuisam ab ea fluuiò Ana; ab occasu oceanum occiduum, à meridie fretum Herculeum et mare nostrum, ab ortu lineam, quæ à Balearea ciuitate ad Anam ducitur. Hæc regio hódie regnum Granatæ dicitur.

.III.

Lusitania à septentrione habet Taraconensem Hispaniam, diuisam ab ea flumine Durio, ab occasu Oceanum occiduum, à meridie Anam flumen, ab ortu lineam ab Ana ad Durium ductam. Hanc regionem aliquanto maiorem facit Strabo. Et nostra quoq; ætas. Portugallia enim uocatur, regnum nobile, cuius solertia factum est, ut ab Hispania in Indiam hódie nauigetur. Ciuitas regia in ea est Vlybona, quam Plinius Olysipponem uocat.

.V.

Taraconensis Hispania, penè dupla ad priores, à septentrione oceanum Cantabricum

num Cantabricū, ab occasu occidūū habet, Lusitaniam, Betycamq; à meridie mare Ibericum, siue nostrum, ab ortu Pyrenæos montes ac Galliam. Hanc secat amnis Iberus, à quo olim Romani Hispaniam ceteriorem ac ulteriorem diuiserunt. Hæc natio hodie quatuor habet regiona, Castelle, Gallicie, Nauarræ, ac Tarraconiæ, ab inclyta Scipionum ciuitate. Præclarissimi in Hispania populi Celtiberi, ac eorū urbs Numantia, quæ Romanis decem annis restitit, tandem à Scipione inferiore expugnata. Item Sagunthum oppidum insigni clade sub Hannibale clarum, & Carthago noua à Scipione superiore expugnata. Porro Hispania Romanis obstitit plus ducētis annis, sub Augusto primum perdomita. Insulæ duæ adiacent Hispaniæ Baleares, maior & minor, quæ hodie etiam inde Maiorica ac Minorica uocantur. Et Gadis in extremo oceano Herculi sacra. Item Herculis columna in Betyca, Calpæ.

DE GALLIA. CAP. XXV.

Sequitur Gallia post Pyrenæos montes, inter Hispaniam, Germaniamq; & duo maria, Oceanum et mare nostrum sita. Quæ Cæsar, et ueteres omnes in partes tres diuiserunt, Aquitaniam, Celticam (quæ proprie Gallia) & Belgicam. Aquitania à Celtis diuiditur Garumna flumine. Celtæ à Belgis flumine Sequana, Deniq; Belgæ à Germanis flumine Rheno. Hic enim est antiquus limes Gallorū & Germanorum apud omnes auctores. Atq; hæc diuisio fuit antiqua. Augustus autem Cæsar Aquitanis adiecit quicquid inter Garumnam & Ligerim amnes est populorum. tum reliquos Celtas, in Gallicam Lugdunensem & Narbonensem diuisit, adiecta Narbonensi prouincia uetere, quam antea Romani tenuerant, quæ que hodie adhuc nomen tenet. Hanc diuisionem posteriores secuti sunt Geographi, præcipue uero Ptolemæus. Eam nos quoq; nunc prosequemur.

Aquitania igitur habet ab occasu oceanum Aquitanicum, à septentrione & ortu Lugdunensem Galliam, flumie Ligeri discretam, à meridie para

vidic partim Pyrenæos montes, partim Narbonensem Galliam.

.VII. Lugdunensis à septentrione oceanum Britannicum spectat, ab occasu partim oceanum, partim Aquitaniam iuxta dictos limites. Ab ortu Belgicam, diuisam ab ea flumine Sequana, à meridie Narbonensem Galliam.

.VIII. Deniq; Belgica à septentrione Britannicum habet oceanum, ab occasu Lugdunensem, ab ortu Germaniam magnam, diuisam ab ea flumine Rheno, à meridie Narbonensem Galliam.

.IX. Postremo Narbonensis Gallia, à septentrione Lugdunensi ac Belgica concluditur, ab occasu Pyrenæis montibus, ac Aquitania, ab ortu alpiibus, à meridie mari Gallico. Hic lectorem admonere uolumus, in descriptione Gallie, quod ad loca attinet, plus tribuendū C. Casari, quam Ptolemæo. Quippe Casar regionem peragravit ac uidit. Fuit enim diligentissimus in locis describendis Casar. Porro Ptolemæus id non egit ut omnia priuata loca ad amussim pingeret, sed ut regionum in genere ueram phantasiā ac formam oculis subijceret. Sequani igitur, Rauraci, Heluetij, Leuci, & Lingones, uiciniq; populi, nequaquam Belgis sunt adscribendi, sed Celtis, etiamsi aliter tradidit Ptolemæus. Item Dubis, quem Casar Alduasdubim uocat, Arar & Rhodanus, non ex eisdem montibus originem ducunt, Nec Auenticum, aut ciuitas equestris, Sequanorū ciuitates sunt, etiamsi ita exhibuit nobis Ptolemæus, sed Heluetiorum, ut de Auentico Cornelius Tacitus lib. 17. docet. Hoc idem de ciuitate equestri satis patet ex situ Heluetiorum, à Casare descripto. Gallorum omnium fortissimi (ait Casar) Belgæ, maxima fame Celtae. Casar totam Galliam decennio subegit, ait Strabo. Flumina Gallia habet oportunissima in utraq; maria, & nostrum, & oceanū. Eam Franci, origine Germani, magna ex parte occupauerunt, præter Belgicam maritimam oram, & eam qua Rhenū attingit, præterq; Longorinos, Heluetios & Allobrogas, qui hodie Sabaudienses dicuntur. Vrbes habent principalem Lutetiam, olim Parrisiorum oppidum, & Lugdunum

Lugdunū nobile emporiū. Belgæ hodie in Picardos, Flādros, Brabā-
tos, Hollandosq; diuisi sunt, & quosdam alios non ignobiles populos.
Aquitani Gasconiæ hodie nomē retinent. Celtæ aut̄ innumera nomīa.
Ex his multi sunt, qui Francis parent, sunt item qui non parent.

DE GERMANIA. CA. XXVI.

X.

Germania magna ab occasu Rhenum habet et Gallias, à septen-
trione Oceanum germanicum, à meridie flumen Danubium,
regiones uero Rhetiam, Vindeliciam, Noricum, Pannonias
duas, superiorem & inferiorem, Ab ortu Vistulam flumen, et Carpa-
thum montem. In hac tam uasta ac magna natione, ex antiqua appella-
tione quatuor duntaxat populorum nomina mansere, Saxonum, Phy-
siorum, Marcomannorum, & Sueuorum. Et Sueui quidem quondā
ad Albim fluium habitabant, patetissima regione, ut patet apud oēs
auctores. Cætrum Strabo etiā Sueuorum ad ortum Danubij memi-
nit lib. 4. ad finem, ubi hodie quoq; manet nomen. Marcomanni aut̄ ho-
die uulgo Merrhenlandi dicuntur. Germaniæ maximus fluuius est Al-
bis, ultra quē Romani nō habuerunt impium, ait Strabo lib. 7. Maxīa
sylua in ea Hercynia est, de qua Cæsar lib. 6. elegantissime differit, &
quæ hodie nigra sylua dicitur, eiusdē caput est. Bacenis aut̄ sylua lon-
ge alia est, uidelicet nō longe ab Albi fluuiis in Sueuis. Multi hodie pi-
ccariam uolūt, quæ in Turynge est. Tota hodie natio in multa regna
& regulos diuisa est, non magno suo cōmodo. Vtitur aut̄ fermē uetere
lingua Germania, exceptis Bohemis, ac parte Poloniæ. Vrbes quoq;
in ea præclarissimæ, ut urbs Norica in umbilico propē Germaniæ,
Ertphordia in Turynge, Praga in Bohemis, Vratislavia in Silesijs,
Lubecum in Cymbricæ Chersonesi isthmo, & reliquæ infinitæ.

DE RHAETIA, VINDELICIA, NORICO,
Pannonijs duabus, Illyri, & Dalmatia. CA. XXVII.

.XI.

Rhetia ab occasu Heluetijs, à septentrione Danubio & Germa-
nia, ab ortu Lyco flumie & Vindelicia, à meridie alpihus ter-

H

MINATUR

HEN. GLAREANI

minatur. Hæc natio non prorsus ita habet apud Strabonem, qui eam ad Comum usque extendit. Hi origine Thusci sunt, ut author est Lælius libro quinto ab urbe condita. Et lingua Thusca etiamnum apud Rhetos manet, quanquam non incorrupta, ut idem ait Liuius. Ipsi in tria fœdera scisci sunt, licet non eo omnino tractu, quem pingit Ptolemæus.

12. Vindelicia ab occasu Lyco & Rhetia, à septentrione Danubio & Germania, ab ortu Oeno et Norico, à meridie item alpibus clauditur. In ea præclarissima urbs Augusta Vindelicorum ad Lycum amnem.
13. Noricum ab occasu Oenum flumen & Vindeliciam, à septentrione Danubium & Germaniam, ab ortu Pannoniam superiorem, à meridie alpes habet. Hæc due nationes nunc nomen Bauariae habent.
14. Pannonia superior ab occasu Noricum, à septentrione Germaniam & Danubium, ab ortu Pannoniam inferiorem, à meridie Illyrim habet. Hodie Austria & Stiria. Porrò in ea præclarissima urbs Vienna.
15. Pannonia inferior à septentrione Germaniam & Danubiũ, ab occasu Pannoniam superiorem, à meridie Lyburniam siue Illyrim, & ab ortu Iazygas Metanas habet. Hæc hodie sub Vngaris propemodũ est.
16. Illyris, quæ eadem Lyburnia (nam authores hæc duo nomina sæpe confundunt) Item Dalmatia (quæ magis ad ortũ ac meridiem à Ptolemæo non singularim descripta, quanquã regionem singularem puto) à septentrione habent utraq; Pannoniam, ab occasu Hystriam, ab ortu superiorem Mysiam, à meridie Macedoniam ac mare Hadriaticum.
17. Tota hæc Natio Sclauonia hodie uocatur, vulgo Wendenlandt.

DE ITALIA, CORSICA, SARDINIA, & Sicilia CAP. XXVIII.

18. Italia peninsula ab occasu Alpium iugis terminatur, ad Varum usque flumen, & Tyrrheno pelago, quod etiam mare Tuscum & inferius dicitur, à septentrione altris alpium iugis, quæ Rhetia, atq; alijs sequentibus

sequentibus nationibus imminent, ab ortu Hadriatico mari, quod nunc Venetum uocant, olim à Romanis Superum uocabatur, deniq; à meri die mari Siculo. Hæc omnium regionum præclarissima. Caput habet Rhoman, olim gentiam dominam, & Tyberim amnem. Vrbes præterea præclarissimas, Insubrium Mediolanum, Venetorum Veronã, & urbem nouam, quæ nunc Italia clarissima est, Ligurum Genuam, Thuscorum Florentiam, Campanorum Capuam, nec longe ab ea liberam quondam Neapolim. Per mediam Italiam mons Apenninus tendit, perinde atq; spina per tergum hominis. Est in Italia togata Gallia iuxta Padum ingens flumen, ad Rubiconem usq; amnem, ubi uera Italia incipit. Hæc olim Gallia Cisalpina uocabatur, cū altera Gallia, uidelicet nostra, Transalpina, Comata, ac Bracata diceretur. Italia forma tibie demortui hominis adsimilis est.

Cyros, quæ & Corsica, insula, ab occasu & septentrione mari Ligustico, ab ortu Hetrusco clauditur, à meridie mari, quod inter ipsam ac Sardiniam iacet. Hæc insula est nunc sub Genuensium dominio. Laudatur hodie ex ea uinum. .19.

Sardinia ab ortu habet Tyrrenū pelagus, à meridie Africū, ab occasu & septentrione Sardoū. Hæc insula platie hūani pedis adsimilis est. .20.

Sicilia insula triquetra, ab occasu & septentrione mari Tyrreno clauditur, à meridie Afro, ab oriente Hadriatico siue Ionio. Tria habet promontoria, unde & Trinacris à Græcis dicta, quorū Pelorus septentrione ac Italiã spectat, Pachynus ortū, Lilybæū meridiē & occasum. Ex Lilybæo quidam naues à Carthagenensiu portu egredientes uidere poterat, ut refert Valer. Max. li. 1. nō ita longe à sine. Itaq; quidam putant Siciliã plus æquo remotã ab Africa in Ptolemæi descriptione. Strabo tamē li. 17. ait Carthaginem distare à Lilybæo spacio milliū stadiorū ac quingentorū ferè, quæ cū Ptolemæi nō omnino discrepat pictura. In hac insula mons Aetna incēdio memorabilis, Syracuse urbs, ac Messana. Sardinia ac Sicilia hodie sub ditione Hispanorum esse dicuntur. .21.

DE SARMATIA EUROPAE, TAVRI
 ca Chersoneso, Iazygibus Metanastis, Dacia, duabus
 Mysijs, & Thracia. CAP. XXIX.

22. **S**armatia Europæ terminatur à septentrione oceano Sarmatico, ab occasu Vistula fluuio & Germania, à meridie Iazygibus Metanastis, Dacia ac Mysia inferiore, ab ortu Sarmatia Asiatica, fluuio Tanai, Mæotidæq; palude. Hæc regio nostra etate in multas regiones diuisa est, Poloniam, Rhusiam, Prusiam, Lituanicam, Liouaniam, Moscouiam, Podoliam, Albam Rhusiam. Sarmatie maior pars, neq; parua Germaniæ portio hodie sub uictoriossimo principe SIGISMVNDO rege Poloniæ degit.
23. Taurica Chersonesus Mæotide palude, Cimmerio Bosphoro, ac mari Euxino penè circumdatur. Hodie minor Tartarica à quibusdam.
24. Iazyges Metanastæ terminos habent à septentrione Sarmatiam Europæ, ab occasu et austro Germaniam & Pannoniam inferiorem, ab oriente Daciam, hodie septem castra dicuntur, uulgo Sibenbürg.
25. Dacia terminatur à septentrione Sarmatia Europæ, ab occasu Iazygibus Metanastis, à meridie Mysia superiore & Danubio, ab ortu Mysia inferiore & Danubio. Hanc hodie Transsylvaniam uocant. Est autè longe alia ab ea, quam nō recte hodie Daciam uocant, cum sit Dania appellanda, uulgo Dänmårck, ad Cimbricam Chersonesum.
- Mysia superior à Septentrione habet Daciam, ab occidente Dalmatiam, à meridie Macedoniam, ab ortu Thraciam. In ea est Dardania. Hæc hodie Scruia dicitur.
26. Mysia inferior ab occasu habet Daciam, à septentrione Sarmatiam in Europa, ab ortu pontum Euxinum, à meridie Thraciam & Aemum montem. Hic Danubius sex hostijs in pontum Euxinum effunditur. Hodie Valachia & Bulgaria.
28. Thracia à septentrione habet inferiorem Mysiam, ab occasu superioris

riorem, à meridie mare Aegæum, ab ortu Bosphorum Thracicum, ac Propontidem. In hac Constantinopolis est, olim Bizantium. .29.

Ad Thraciam & Hellepontum est proprie Chersonesus, ubi urbs Sestus, amore Herûs, & Læandri clara.

DE MACEDONIA, EPIRO, ACHAIA, EVOÏA, Peloponneso, & Creta insula. CA. XXX.

Macedonia limites habet à septentrione Mysiam superiorē & Thraciam, ab occasu Ionium pelagus siue Hadriaticū, à meridie Epeirū atq; Achaia, ab ortu Aegæū pelagus, Ea natio rebus gestis, & regū nobilitate præclarissima, præcipue uero Alexandri Magni. In ea urbes quoq; præclarissimæ, Thessalonica, Philippippi, Demetrias. Montes: Athos, Olympus, Ossa, Pelios & Othrys. Fluuij: Sperchius, Penæus, Axius et Strymon. Ptolemæus hanc latiorē facit q̄ uetusta descriptio habet apud Liuium de bello Macedonico. .30.

Epirus à septentrione terminatur Macedonia, ab occasu & meridie mari Ionio siue Hadriatico, ab ortu Achaia. Montes in ea Acrocerania & Pyndus à Thessalus imminens. Ciuitates, Oricum, Ambracia & Actum. Hac natio à Romanis maxime uastata fuit, nobilis suo quondā Pyrrho rege. Insulam adiacentē habet Corcyram, olim Phæacem dictam ut putant quidam, nobilem carmine Homeri, & Alcinoe rege, nunc Corfun nominant. Sunt & aliæ adiacentes insulæ, Ithaca Ulyssis patria, Cephaleniæ, & Echinades, ac Zacynthus. .31.

Achaia ab occasu habet Epeirum, à septentrione Macedoniam, ab ortu mare Aegæum, à meridie Hadriaticum & Creticum pelagus. In hac sunt Athenæ disciplinarum altrix quondam, Delphi in Phocide oraculo Apollinis clari. Montes: Helicon, Parnassus, Cytheron, Hymettus. Fluuius, Asopus. Regiones præclarissimæ, Aetolia, in qua Calydon: Bocotia, in qua Thebæ: ac Phocis, in qua (ut diximus) Delphidarum Sunium promontorium. Achaia Euboia ingens adiacet insula, .32.

Et hodie

HEN. GLAREANI

Hodie Nigra pont. In ea Chalcis ciuitas clara morte Aristotelis. Ea est iuxta Euripum è regione Aulidis portus Boeotiae.

33. Peloponnesus limites habet à Septentrione Corinthiacum sinum, Isthmum, & Creticum pelagus. Ab occasu atq; meridie Hadriaticum pelagus, ab ortu Creticum mare. Hodie Morea dicitur. Hæc toto orbe peninsula maxime celebrata est, propter Myccenarum, Arguorum, Lacedæmoniorum, Sicyoniorum, Eliensium, Arcadum, Pylionū, & Messeniorum imperium. Multæ horum populorum præclarissimæ urbes, multi principes celebrati, immensæ res gestæ, montes quoq; ac fluuij celeberrimi. Ab occasu Strophadas insulas habet duas, ab Austro Cythera, ab ortu Salamina, & Aeginam maximæ fame.

34. Creta insula ab occasu terminatur mari Hadriatico, à septentrione Cretensi, à meridie Punico, ab oriète Carpathio. Hac quoq; insula nulla sub coelo magis celebrata, centum olim habebat oppida, idèq; ab Homero ἐκατόμπολις dicta, hodie Candia. Item in Aegæo pelago insule sunt multæ, quædam ab situ uocantur Cyclades, quæ circa Deum in circulo posite sunt. Reliquæ Sporades dicuntur, q; undiq; p mare disperse sint. De his omnibus Plinius lib. 4. cap. 12. copiosissime. Hæc omnes nationes, quas hoc capite ennumerauimus, sub Turcarū impio sunt.

AFRICA

DE APHRICA, ET EIVS PARTIBUS

bus, ac primū de Mauritanijs duabus, Africa minore, ac Numidia. CAP. XXXI.

Sequitur deinde Aphrica altera mundi pars, quæ Ptolemæus hinc quarto tabulis quatuor descripsit. Habet autem regiones duodecim, Mauritanias, Tingitanam ac Cesariensem, Nuputiā nominatam, Aphricam propriam, Cyrenem, Marmaricā, Libyam, Aegyptiā inferiorem

GEOGRAPHIA

inferiorem, Thebaida, Libyam interiorem, Aethiopiam supra Aegyptum, Aethiopiam omnibus his australiorem.

Mauritania Tingitana ab occasu habet oceanum occidentalem, ad septentrionem fretum Herculeum & Ibericum usque ad Maluam fluvii hostiam, ab ortu Mauritaniam Casariensem, à meridie Getuliam et Libyam interiorem. In hac Ptolemæus duos Atlantes constituit, maior è & minor. Est in ea Tingis Casarea, & columna Herculis Alyba.

Mauritania Casariensis ab occasu habet Tingitanam, à septentrione Sarduorum pelagus usque ad Ampsagum fluvium, ab ortu Africam, à meridie Libycos montes & Getuliam. In hac Syphacis quondam regis, et Masæyliorum regnum, quod postea in Masanisse manus uenit.

Aphricæ latus occidentale, terminatur Mauritania Casariensi, & Ampsaga fluuii; septentrionale, pelago Aphricano; orientale, Cyrenæ; meridionale, desertis interioris Libyæ. In hac Carthago est, pertinax in perniciem usque suam Romani imperij amula. Est Utica, ubi posterior Cato se occidit. Est et Numidia prouincia, quam suis quibusdam, sed non ita proprijs terminis descripsit Ptolemæus. In ea Ciritha regis ciuitas maxima. Multæ ante Aphricam insule sunt, & due Syrtis, maior & minor, impediti ac salebrosi sinus maris. Hæc tota cum duabus Mauritanijis natio, hodie Barbaria uocatur.

DE CYRENAICA, AC RELIQUIS nationibus Aphricæ. CA. XXXII.

Cyrene ab occasu habet Syrtim magnam, ac Aphricam propriam, à septentrione Libycum pelagus, ab ortu Marmaricam, à meridie desertam Libyæ interioris. Ciuitates insignes inter cæteras sunt, Beronice, Arsinoe, Ptolemæis, Apollonia ac Cyrene, unde & pentapolis dicta.

Marmaricam, Libyã, ac Aegyptum Ptolemæus nõ adeo accurate distinxit, quã Marmaricã ad Cyrenem ponit, Deinde Libyam, Postremo Aegyptium ad Asiam et sinum Arabicum. Hæ tres etiam nationes ad septentrionem

Septentrionem habent Aegyptiacam pelagus, ad meridiem Aethiopiā supra Aegyptum. In Libya hac est Hammon oraculo Iouis clara ciuitas. In Aegypto inferiore Alexandria est metropolis, opus Alexandri Magni, & regum Ptolemæorū regna, deniq; nostri Ptolemæi patria. Hac Aegyptus Nilo quotannis irrigatur, fluuio totius orbis maximo, qui septem hostijs in nostrum mare exoneratur, ac Aegyptum inferiorem in literæ Δ formam ambit. Supra hanc Thebais regio est ad Nili ripas utrinque, ac undique propemodum montibus circumdata. In ea multæ ac præclarissimæ urbes, ut Thebæ centum portis, Homero celebrata: quæ etiam $\delta\iota\omicron\sigma\pi\omicron\lambda\iota\sigma$, de qua Iuuenalis:

Rari quippe boni, numero sunt uix totidem, quot
Thebarum portæ, uel diuitis hostia Nili.

Ad sectionem Nili, ubi Δ efficit, Babylon est; atq; paulo infra Tanis, ubi filij Israël priorem captiuitatem, de qua in Exodo, passi sunt, ac Mose duce per rubrum mare siue sinum Arabicum in deserta Arabiæ deducti, postea in terram sanctam uenerunt.

10. Libya interior terminatur à septentrione duabus Mauritanijs, Africa atq; Cyrenæ, ab ortu Aethiopia, quæ supra Aegyptū est, ab occasu oceano occidentali. Populi in hac celebres Garamantes & Getuli.

11. Aethiopia quæ supra Aegyptum est, terminos habet à septentrione Aegyptū, Marmaricam, & Libyam: ab occasu interiorem Libyam, à meridie exteriorem Aethiopiam, ab ortu Arabicum sinum siue mare rubrum. In hac Meroe insula est Nili, in qua diuus Mattheus prædicasse Euangelium dicitur. Item Trogloditica natio & Aromata.

12. Aethiopia omnibus his australior, à septentrione habet Libyā interiorem et Aethiopiam supra Aegyptū, ab occasu et meridie Ptolemæo incognitā terrā, ab ortu sinum Barbaricū, quæ pars est oceani Indici meridionalis. In hac montes Lunæ sunt, ex quibus Nili paludes originē trahūt. Extremū Ptolemæo cognitū Prassū est promōriū. uerū nostra stræ ita tota hac portio à Lusitanis inuēta est, ut postea exponemus.

ASIA

ASIA.

DE ASIA TERTIA PARTE MVNDI.
CAPVT .XXXIII.

A Siam magnā Ptolemæus tribus libris descripsit, quinto, sexto & septimo. Prouincias eius facit. 48. quanquam in ultimo catalogo libri octauī apud eundem non usq; adeo clarū est, num Pontum ac Bithyniam duas faciat regiones, an Galatiam ac Paphlagoniam, utraq; enim illic binæ, quæ in quinto singula, nec distinctæ. Idē de magna Phrygia & Syria Caua dubitamus. Sunt autē in quinto hæc natiōes: Pontus ac Bithynia: Quæ proprie Asia dicitur: Phrygia magna, Lycia, Galatia, Paphlagonia, Pamphylia, Cappadocia, Armenia minor, Cilicia, Sarmatia Asiatica, Colchis, Iberia, Albania, Armenia maior, Cyprus insula, Syria Caua, Phœnice, Palestina Iudæa, Arabia petraea, Mesopotamia, Arabia deserta, Babylonia. In sexto hæc sunt natiōes: Assyria, Susiana, Media, Persis, Parthia, Carmania deserta, Carmania altera, Arabia felix, Hyrcania, Margiana, Bactriana, Sogdiana, Sacæ, Scythia intra Imaum montē, Scythia extra Imaū montem, Serica, Aria, Paropamisus, Drangiana, Arachosia, & Gedrosia. In septimo libro sunt hæc: India intra Gangem fluiuium, India extra Gangem, Sinarum regio, & Taprobâne insula.

DE PONTO AC BITHYNIA, ASIA PROPRIE, Lycia, Galatia, ac Paphlagonia, Pamphylia, Cappadocia, Armenia minore & Cilicia. CA. XXXIII.

Ponti ac Bithyniæ termini sunt ab occasu Thracius Bosporus & Propontidis pars, à septentrione pontus Euxinus, ab ortu Galatia, à meridie regio quæ proprie Asia. In ea sunt urbes præclaræ Chalcedon, Nicea ac Nicomedia.

I Quæ pro=

Quæ proprie Asia dicitur, habet à septentrione Bithyniam, ab occasu Propontidem, Hellepontum, ac Aegæum pelagus, quod ijs in locis Icarium ac Myrtoû dicitur, à meridie Rhodiense pelagus, ab ortu Lyciam, Pamphylia, ac Galatiam. Sed notandû regiõem, quæ pprie Asia dicitur, apud Ptolemæum comprehendere Phrygiam maguâ ac Cariam. Præterea esse in ea Mysias duas, maiorem ac minorẽ. Phrygias item duas, maiorem & minorem, & hanc quidem dici Troiadem, in qua Ilium ac Ida mons. Deniq; in ea esse Aeoliam, Ioniam, ac Doridem regiones. Est aut hęc natio abunde apud omnes authores celebrata, urbibus præclarissimis. Præterea fluminibus ac montibus innuumeris. Carum etiam nomen in militia clarû est, Lydorû uero in diuitijs. Hęc hodie cum adiacentibus regionibus magna Turcia dicitur.

Lycia terminatur ab occasu & septentrione regione quæ proprie Asia dicitur, ab ortu Pamphylia, à meridie mari proprio. In ea Xanthus flumen, ac Patara urbs.

Galatia limites habet ab occasu Bithyniam & partẽ Asiæ proprie, à meridie Pamphylia, ab ortu Cappadocia, à septentrione pontû Euxinum. In hac Paphlagonia est ad pontum Euxinum. Item ciuitas Synope, & extrema Carambis, fluuius Halis, Lydij olim ac Medici imperij discrimen. Galatæ à Celtis oriundi sunt, quos Græci Galatas, Latini Gallos dixerunt. Galatarum linguam ait D. Hieronymus suo tempore fuisse similem Treuirorum. Ad hos D. Paulus scripsit.

Pamphylia terminatur ab occasu Lycia ac Asia, à septentrione Galatia, ab ortu Cilicia et Cappadocia, à meridie Paphlyco mari. In hac sunt Berga et Attalia ciuitates, quarû mentio est in actis Apostolorû.

Cappadocia terminatur ab occasu Galatia, à Meridie Cilicia, ab ortu Armenia minore, & superne etiam maiore, à septentrione ponto Euxino. In hac flumen est Thermodon. Item ciuitates maritimæ duæ, Trapezus & Themiscyra. Item Amaseia Strabonis patria.

Armenia minor à septentrione et occasu habet Cappadociã, ab ortu Arme

tu Armenia maiorē, distinctā ab ea Euphrate flumie: à meridie Ciliciā.
 Cilicia terminatur ab occasu Pamphylia, à septentrione Cappadocia
 & minore Armenia, ab ortu Ammano monte, à meridie mari Iſtico. In
 hac fluvius Cydnus, qui Tharsum urbem præclarissimam perluit, D.
 Pauli patriam. Hactenus Chersonesi regiones enumeratæ sunt, quam
 minorem Asiam uocamus. Habet autem insulas circumquaq; adiacen-
 tes. Et Troas quidem, Tenedon, & Lesbos: Lydia uero Chium; Ionia
 autem Icarum, & Samum. Deniq; Caria Con, Doris Carpathum,
 Lycia Rhodum, omni ætate claram insulam.

DE SARMATIA IN ASIA, COLCHIDE,
 Iberia, Albania, & Armenia minore. CA. XXXV.

Sarmatia Asiatica terminatur à septentrione terra incognita Pto-
 lemæo, ab occasu Sarmatia Europe, Tanais fluuio, Meotide palu-
 de ac Cimmerico Bosphoro: à meridie Euxino mari, Colchide, Ibe-
 ria ac Albania: ab ortu Scythia intra Imaum montem, et mari Caspio.
 In hac sunt Amazones, mōtes Hyperborei, et Caucasus, Muhridais
 regio, Alexandri columnæ. Hæc hodie Tartaria dicitur. Hic etiā nomi-
 dum quas Ptolemæus duas Sarmatias facit, eas alios auctores Scythia-
 as nominare. Ac de alijs duabus Scythijs uel nihil, ul' parum tradidisse.
 Tamen omnes septentrionis populos Scythas nominant passim.

Colchis habet à septentrione Sarmatiam in Asia, ab occasu pon-
 tum Euxinum, à meridie maiorem Armeniam, ab ortu Iberiam. In ea
 Phasis flumen, & urbs Dioscurias. Ex ea Medea cum Iasone profu-
 git in Græciam.

Iberia undiq; mōtibus septa, terminatur à septentrione eadē Sarmat-
 iā, ab occasu Colchide, à meridie maiore Armenia,, ab ortu Albania.

Albania habet à septentrione eandem Sarmatiam, ab occasu Ibe-
 riam, ab ortu mare Caspium siue Hyrcanum, à meridie Armeniam
 maiorem. In his regionibus cum Muhridate rege Ponti bellauit

- Pompeius. Aiuunt & in ea diuū Bartholom. eū concionatū uerbū dei.
 Armenia maior terminatur à septentrione Colchide, Iberia ac Albania: ab occasu minore Armenia ac Euphrate, parte etiā Cappadocia, ab oriente mari Caspio & Media, à meridie Mesopotamia atque Assyria. In montibus Armeniæ post diluuium arca Noe consedisse dicitur Gene. cap. 8. Quidam etiā addunt in Gordiæis montibus. Euphrates in ea oriur, & Araxes, & Tigris, fluij celeberrimi.

DE CYPRO INSVLA, SYRIA, ATQVE
 eius partibus, Phœnice, Caua Syria, Palæstina Iudæa, Arabia
 petræa, Mesopotamia, Arabia deserta, ac Babylonia.

CAPVT. XXXVI.

Cyprius insula ab occasu pelagus habet Pamphylicum, à meridie mare Aegyptiacum, ab ortu Syriacum, à septentrione Cilicium. Hæc insula Veneri quondam sacra fuit. Habet urbes Paphos duas, ueterem ac nouam, & Salamina.

Syria terminatur à septentrione Armenijs, ab occasu Syriaco pelago, à meridie Iudæa Palæstina, ab ortu Arabia deserta, Mesopotamia, ac flumine Euphrate. Natio mire celebrata in Iudæorum scriptis. Sub ea Phœnice comprehenditur, & Syria Caua siue Coele, quam nō recte uocant Curuam. Antiochiam habet ad Orontem fluiuium, nominatissimam urbem in Actis Apostolicis. Item Tyrum ac Sydonem, Seleuciam, Damascum. Montes: Carmelum, Lybanum et Antilibanū.

Palæstina Iudæa pars Syriæ, habet à septentrione Phœniciam, ab oriente atq; meridie Petræam Arabiam, ab occasu Syriacum pelagus. In hac Hierosolyma, Cæsarea Stratonis, Ioppe nunc Iaphet. Multæ item aliæ in sacris literis nominatæ urbes. Ipsa etiā Samariam complectitur ac Galileam. In ea Iordanis fluiuius, qui Genesar lacū effundit. Ptolemæus etiā Tiberiadis addit lacum, qui neq; apud Plinium, neq; apud Strabonem habetur, sed Tiberias oppidum ad Genesaritidem lacum legitur.

cum legitur apud Plinium: deniq; in Asphaltida labitur, quod mare mortuū uocant. In ea est terra, quam Sanctam uocant sacrae litera, diuisa in duodecim tribus Israël. Cuius longitudo est à Dan ad Bersabē, latitudo ab Ioppe ad mōtana, quae undiq; Iordani iminēt ab Arabibꝰ.

Arabia Petraea terminatur ab occasu Aegypti, à septentrione per laetina Iudaea, à meridie interiore sinu Arabico, ab ortu Arabia felice ac deserta. In hac Petra est metropolis. Hæc olim Nabatea dicebatur. Per huius partem filij Israël ex Aegypto in terram sanctam uenerūt.

Mesopotamia finitur à septentrione Armenia maiore, ab occasu Euphrate fluuii ac Syria, ab ortu Assyria per amnem Tigrim, à meridie partim Arabia deserta, partim Babylonia per Euphratē flumen. Hæc regio, quod inter duos fluuios Tigrim ac Euphratem media sit, Mesopotamia dicta est. Moses Genesios cap. xi. uocat illam Aran. In ea urbs Carra, cæde M. Crassi nobilis, ab Hebræorum historicis maxime celebrata. Item Edessa Abgari regis ciuitas, cuius mentionem facit Eusebius lib. ii. cap. 17.

Arabia deserta habet à septentrione Mesopotamiā, ab ortu Babyloniā, à meridie felicē Arabiā, ab occasu Syriā ac Arabiā petream.

Babylonia terminatur à Septentrione Mesopotamia, ab occasu Arabia deserta, ab ortu Susiana, à meridie sinu Persico. In hac Chaldea regio est, cuius urbs Vrchoa, quae apud Ptolemeum Orchoa legitur, patria Abrahae Genesios cap. xi. In regione Babylonia, urbs est ipsa Babylon, opere, ac magnificentia inter septem orbis spectacula.

DE ASSYRIA, SUSIANA, MEDIA,

Parthia, Hyrcania, Arabia felice, ac dualus Carmanijs.

CAPVT.

XXXVII.

Assyria finitur à septentrione Armenia maiore, ab occasu Mesopotamia & Tigri flumine, à meridie Susiana, ab ortu Media. Horum imperium & antiquissimum erat, & maximum.

1 3

In hac

In hac est Ninus urbs ædificata à Nino Beli filio.

Media terminatur à septentrione Hyrcano siue Caspio mari, ab occasu maiore Armenia & Assyria, à meridie Perside, ab ortu Hyrcania & Parthia. Horum etiam imperium olim magnum fuit, & ab Assyrijs tralatum. Porrò regum Persarum domicilium erat astius tempore Ecbatanis in Media, Hyberno in Perside.

Susiana habet à septentrione Assyriã, ab occasu Babyloniã, ab ortu Persidẽ, à meridie Persicũ sinũ. Huius regionis metropolis sunt Susa.

Persis terminatur à septentrione Media, ab occasu Susis, ab ortu Carmanijs duabus, à meridie sinu Persico. Hi à Medis in se et Susa retulerunt regnum. Quorum nomen & lingua etiam nũ toto oriente clarent.

Parthia ab occasu habet Medos, à septentrione Hyrcaniã, ab ortu Ariam, à meridie desertam Carmaniam. Hi omnium orientaliũ maximo Romanorum impium, cum potissimum florent Romani, retulerunt.

Arabia felix à septentrione habet Petreã atq; desertam Arabias, ab occasu sinum Arabicum, à meridie mare rubrum, ab ortu sinum Persicum & mare rubrum. In hac Saba est, & nostra etate Mecha, domicilium Machumeti.

Hyrcania terminatur à septentrione Hyrcano pelago, ab occasu Media, à meridie Parthia, ab ortu Margiana, ferax nato Tigris, unde illud Vergilij Aene. 4. Hyrcanæq; admorunt ubera Tigres.

Deserta Carmania habet ab occasu Persidem, à septentrione Parthiam, ab ortu Ariam, à meridie alteram Carmaniam.

Carmania altera terminatur à septentrione Carmania deserta, ab ortu Gedrosia, ab occasu Perside & Sinu Persico, à meridie Indico pelago. Hæ duæ nationes nihil memoratu dignum habent.

DE MARGIANA, BACTRIANA, SOGDIANA, SACIS, duabus Scythijs, ac Serica, CAP. XXXVIII.

MArgiana habet ab occasu Hyrcaniã, à septentrione Scythiã intra Imaum montem, à meridie Ariam, ab ortu Bactriã.

In ca

In ea Massagæiæ sunt, & Tapūri populi.

Bactriana terminos habet ab occasu Margianam, à septentrione & ortu Sogdianam diuisam ab ea Oxo anhe, à meridie Ariam & Paropamisadis. In ea Bactra sunt eius regionis metropolis.

Sogdiana terminatur ab occasu & septentrione Scythia intra Imaum montem, ab ortu Sacis, à meridie Bactriana & India. Hæcæntus Alexander Magnus exercitum duxit. Sunt autem duæ Alexandriae in ea Oxiana ac ultima.

Sacæ terminantur ab occasu Sogdiana, à septentrione Scythia intra Imaum montem, ab ortu Scythia extra Imaum montem, à meridie India intra Gangem. Regio Nomadum est: ciuitates enim nō habent, incora autem & speluncas inhabitant, ait Ptolemæus.

Scythia intra Imaum montem ab occasu habet Asiaticam Sarmatiam, à septentrione terram Ptolemæo incognitam, ab ortu Imaum montem, à meridie Sacas, Sogdianos & Margianam.

Scythia extra Imaum montem terminatur ab occasu Scythia asiatra & Sacis, à Septentrione terra incognita Ptolemæo, ab ortu Serica, à meridie parte India extra Gangem. Sanè ante admonuimus de his duabus Scythijs apud ueteres raram esse mentionem.

Serica terminatur ab occasu Scythia quæ extra Imaum est, à septentrione atq; ortu terra incognita Ptolemæo, à meridie India extra Gangem & Sinis. In hac Issedones sunt, ac Sera metropolis.

DE ARIA, PAROPAMISADIS, DRANGIANA, Arachofis, Gedrosia, duabus Indijs, Sinarum regione, & Taprobana insula. CA. XXXIX.

S Equuntur nationes ab Macedonibus, duce Alexandro Philippi filio, lustratæ, alioqui non usq; adeo celebres.

Aria à septentrione habet Margianam ac Bactra, ab occasu Parthiam ac Carmaniam desertam, à meridie Dranganā, ab ortu Pa-

I 2 ropamia

ropamisadas. In ea est Alexandria ab ipso Alexandro edificata.

Paropamisadae ab occasu habent Ariam, à septentrione Bactra, ab ortu Indiam cis Gangem, à meridie Arachosiam. Nomen habent à monte Paropamiso, qui ipsis imminet à septentrione.

Drangiana ab occasu habet Carmaniam desertam, à septentrione Ariam, ab ortu Arachosiam, à meridie Gedrosiam.

Arachosia terminatur ab occasu Drangiana, à septentrione Paropamisadis, ab ortu India cis Gangem, à meridie Gedrosia. In hac quoque Alexandria est.

Gedrosia terminatur ab occasu Carmania altera, à septentrione Drangiana ac Arachosia, ab ortu India cis Gangem, à meridie oceano Indico meridionali.

India cis Gangem habet ob occasu Paropamisadas, Arachosiam, & Gedrosiam: à septentrione Imaum montem iuxta superiacentes Sogdianos ac Sacas, ab ortu Gangem fluium ac alteram trans Gangem Indiam, à meridie Indicum oceanum. In hac Indus maximus est fluius, à quo India nomen habet. Item Nagara, quæ & Dionysio-
polis, & Nyssa apud authores, non longe ab Arachosia urbs. Hæc natio ingens est, qua uno nomine nulla maior.

India trans Gangem ab occasu habet alteram Indiam & Gangem fluium, ad septentrionem Scythiam & Sericam, ab ortu Sinarum regionem, à meridie Indicum pelagus. In hac est aurea Chersonesus inter duos sinus Gangeticum & Magnum.

Sinarum regionem terminat à septentrione Serica, ab ortu atque meridie terra Ptolemæo incognita, ab occasu India trans Gangem & magnus sinus. De hac regione propemodum nihil est apud authores.

Taprobane insula opposita Indiæ cis Gangem, maxima omnium apud Ptolemæum, auro, argento, alijsq; metallis abundans, nostra ætate non omnino eo modo reperta,

De region

DE REGIONIBVS EXTRA PTO-
LEMÆUM. CAP. XL. & vltimum.

QUæ extra Ptolemæi descriptionem sunt regiones, nõ ita certis auctoribus traditæ sunt, nec etiam tanta diligentia ac arte descriptæ. Ab occasu quicquid rerum ultra Hispanias ac insulas fortunatas est, totum Ptolemæo incognitum fuit. A septentrione quicquid ultra sexagesimum tertium latitudinis gradum, ubi Thyle locatur ulama. A meridie quicquid ultra decimum sextum gradum latitudinis Austrinæ. Ab ortu quicquid ultra centesimum octogesimum gradum, quæ omnia in generali tabula apud Ptolemæum facile est conspiciere.

Extra Ptolemæum.

Porrò ad occidentem terra est, quam Americam uocant, longitadine octoginta ferme graduum. Duæ insulæ Spagnolla & Isabella: quæ quidem regões secundum litora ab Hispanis lustratæ sunt, Columbo Genuesi, & Americo Vesputio eius nauigationis ducibus. Sunt qui putent tempore Cæsaris Augusti eam terram fuisse notam, atq; Maronem lib. 6. Aeneid. de ea hæc protulisse carmina:

Lacet extra sydera tellus,

Extra anni solisq; uias, ubi coelifer Atlas

Axem humero torquet, stellis ardentibus aptum.

Hoc de Aethiopiæ Maurorum Seruius intellexit. Landinus autè nullam Aethiopiæ extra Zodiacum iacere contendit. Itaq; ipse exponit extra, id est, penè extra. Porrò Donatus solem pro die, annum pro nocte positum ait. Nos rem incertam iudicio lectoris relinquimus.

A septentrione Islandia insula est, Grienland, Pilappenland, Noruegia, Suedia, quæ uere Gothia. Hæc triplex est, orientalis, occidentalis, & meridionalis. Gotlandia insula, Scania insula, quæ hodie Selandiam uocant. At Plinius lib. 4. cap. 14. Scandinauiam uocasse uidetur, aut saltem uicinam Daniam, ait enim ab incolis nominari alterum mundum.

HEN. GLAREANI GEOGRA.

dum, quippe quæ etiamnum incomperata est magnitudinis.

Ad ortum maxima pars Asia post centesimum octogesium longitudinis gradum à nostris Geographis adjicitur. In qua immensa regna, ingentia flumina, multaq; alia dictu miranda. Adpingunt insulâ Zypargri ad extremum orientem. Iauam maiorem & minorem, & quasdam alias insulas, non certa tamen designatione.

Ad meridiem nostra etate Madagascari pingitur, in eo loco ubi Ptolemæus Menuthiam insulam libro. 4. capite ultimo posuit; præterea maxima portio Africa ab Hispanis lustrata, itinere illo, quo Calecutum feruntur. Porro oceanum indicum meridionalem à Prasso promontorio Aphricæ ad Cattigaram usq; Sinarum stationem, totum inclusum terra, Ptolemæus existimauit, quemadmodû mare Caspium, quod quidem omnes antiqui Geographi oceani septentrionalis partem putarunt.

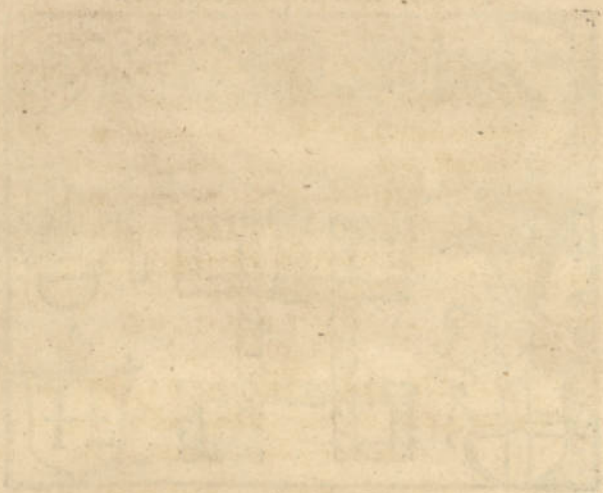
Sed illud Indicum nunc repertum est, non terra inclusum, sed ab meridionali Oceano esse. FINIS.

EPILOGVS.

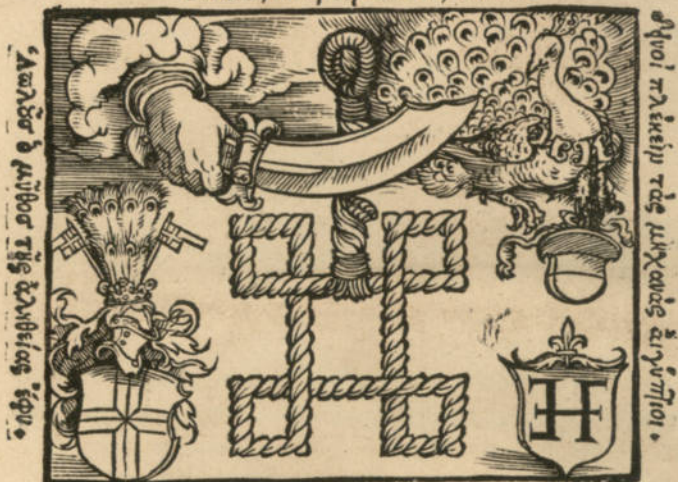
Habetis hic candidi lectores, meas de habitabili terra lucubrations, quas utinam tam gratas uobis esse sentiam, quàm sunt prompto ad publicam studiosorum utilitatem animo composite. Quod si fortunatâ hanc editionem uidero, dabo fidelem operam, ut aliquando et limatiores, & locupletiores in publicum emittantur; ac alia item notiora, quæ studiosis non inutilia fore existimamus. Valete.

APVD FRIBVRGV M BRISGOICVM
ANNO. M. D. XXX.

EXCVDEBAT IOANNES FABER
EMMEVS IULIACENSIS.

Nodos secat scriptura Castiotos.

Αναβωρ & μύθορ τῆσ & ἀμβήλιασ ἑσού *

Ἄνοι πᾶσιειν τῆσ μύθοσασ ἀνύθητοι *

Machera pulchre Gordium nodum secat.

